ÖZDEMİR ASAF

(1923 - 1981)

Derleyen:
Semiramis Kanbak

İÇİNDEKİLER:

ÖZDEMİR ASAF KİMDİR? - 4

ŞİİRLERİ

Adalı ve ben - 6
Ağlamak - 7
Akıl gözü - 8
Alfa - 8
Anadolu havaları - 9
Aşk - 9
Aynanın oyunu - 10
Başka frekans - 10
Benden sonra mutluluk - 11
Bir - bir - 11
Bir adam - 11
Boğaz gezintisi - 12
Bugün ve bugün - 13
Çağrı balladı - 14
Çağrışımlar - 14
Çizik - 15
Çizim - 16
Darı - 16
Do - 17
Dokuza kadar - 17
Duyguya taş - 17
Düşüngü - 18
Elektronik - 19
Evrensel ballad - 19
Giz - 19
Her yeni yaş içindir - 20
İstiyorum - 21
Kadınlar - 21
Kalan - 22
Kaldım - 22
Kalmak türküsü - 23
Kelimeler... Kelimeler... - 23
Lavinia - 24
Mum alevi ile oynayan kedinin öyküsü - 25
O gece - 27

Öz düşüm - 27
Özlem - 28
Pay - 29
Portre - 29
Sabaha kadar - 30
Sanki - 30
Sapak - 31
Senden - 31
Seni saklayacağım - 32
Seni seyrederdim - 32
Sevinç ve hüzün - 33
Şarkım - 33
Taşınmak - 34
Umut yaprakları - 36
Yakın - 36
Yalnızın durumları - 36
Yalnızlığa övgü - 42
Yalnızlık paylaşılmaz - 42
Yoğun - 43

ÖZDEYİŞLERİ - 45

ONA DAİR

Özdemir Asaf - 51
Özdemir Asaf - 55
Özdemir Asaf'ın şiiri - 60
Özdemir Asaf'tan sonra mutluluk - 67
Servetifünun ve Özdemir Asaf - 71
Şiirde espri - 77
Türk şiirinin özgün cambazı - 80

ÖZDEMİR ASAF KİMDİR?

"Şair oldum, baktım her şey yazılmış,
Ressam oldum, gördüm her yer çizilmiş,
Seyyah oldum, sordum dünya gezilmiş,
Hiçbir yerde YENİ bulamadım ben.."

Asıl adı 'Halit Özdemir Arun' olan Özdemir Asaf 11 Haziran 1923 tarihinde Ankara'da doğdu. İlk öğrenimine Galatasaray Lisesinde başlayan şair lise son sınıfta Kabataş Erkek Lisesine geçti ve 1942 yılında bu okuldan mezun oldu. Yüksek öğrenimine İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde başladı, ardından İktisat Fakültesine (3. sınıfa kadar) ve bir yıl Gazetecilik Enstitüsü'ne devam ettiyse de 1947 yılında yüksek öğrenimini yarıda bırakarak çalışma hayatına atıldı.

Bir süre sigortacılık yapan Asaf daha sonra Zaman ve Tanin gazetelerinde çevirmen olarak çalıştı. 1951 yılında İstanbul'da Sanat Basımevi'ni kurarak yayıncılığa başladı ve kitaplarını Yuvarlak Masa Yayınları adı altında yayınladı.

İlk şiirleri Servet-i Fünun Uyanış dergisinde yayınlandı. Çeşitli dergilerde ve Vatan gazetesinin sanat sayfalarında çıkan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinin yanısıra düşündürücü özdeyişleri (etika) ile de tanınan şair bunları Yuvarlağın Köşeleri adı altında yayınladı.

Şiirlerinde, insan - toplum ilişkilerini, sevgi, ayrılık, yalnızlık ve ölüm temalarını, ustaca kullandığı hiciv sanatıyla, işleyen Özdemir Asaf, 28 Ocak 1981 tarihinde, İstanbul'da, yaşama veda etti ve Rumelihisarı (Aşiyan) Mezarlığı'na defnedildi. Şairle eşinin yanyana bulunan mezarlarının üzerinde: "Sevgi ise sevişeceğiz seninle / Kavga ise dövüşeceğiz seninle/ Ölümü de paylaştığımız yaşamda / Ortaklaşa bölüşeceğiz seninle." yazmaktadır.

BAZI ESERLERİ:

Şiir:
Dünya Kaçtı Gözüme (1955)
Sen Sen Sen (1956)
Bir Kapı Önünde (1957)
Yumuşaklıklar Değil (1962)
Çiçekleri Yemeyin (1975)

Yalnızlık Paylaşılmaz (1978)
Benden Sonra Mutluluk (1984)

Deneme - Öykü:
Yuvarlağın Köşeleri 1 (Özdeyiş, 1961)
Yuvarlağın Köşeleri 2 (Özdeyiş, 1986)
Dün Yağmur Yağacak (Öykü, 1987)
Özdemir Asaf'ça (Deneme, 1988)

Çeviri::
Reading Zindanı Baladı (Oscar Wilde, 1968)

ŞİİRLERİ

ADALI VE BEN

Adalı'nın alnına yazmışlar denizi,
Sonra çizgi çizgi kesmişler,
Gömleğine dikmişler
Adalı'nın..

Adalı'nın kentte durumu yaman..
Gömleğim deniz diyor
Sorunca,
Ama içki başına vuruyor, zaman zaman.
Direniyor Adalı
Tam kafayı bulunca,
Ben sarhoş olmam,
Benim herşeyim deniz diyor,
Boyuna adadan söz ediyor.

Takılıyorum,
Adalı diyorum, sevgilin de mi deniz,
Sen ondan haber ver..
Susuyor, dik dik bakıyor bana.
Adalı beni sever,
Adalı bana küfür etmez..
Adalı diyorum, boş ver.
Bir başka yere diyorum, gidip içelim bu gece.
İnsan sevdiği sürece,
Uykusu gelmez..

Dalıyoruz bir gecenin içine..
Adalı bi sözümü iki etmez...

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 79

AĞLAMAK

I.

Ağlamak
Unutmak kadar kolaydır inan
Sevin ağlayabiliyorsan
Sevin ağlayorsan
Gül ağlayabiliyorum diye
Gül ağlayorum ağlayorum diye
Sana bir şey yapamam
Ağlayamıyorsan.

II.

Ağlamak
Bazı acılarda yetmez
Bazı ölümlere

Örtüsüdür bazı acıların
Örter, örtülmez
Savunur bir süre

Ağlayanlar sevinmeli
Sevin ağlayabiliyorsan
Acılar art arda dinmeli

Durur bir nöbetçi gibi
Durur bir bekçi gibi
Zamana gülmeli-gülmeli.

Sevin ağlayabiliyorsan
Unutmanın kardeşidir ağlamak
Uyur uyanır yatağında duyguların
Düşüncenin kucağında hep çocuktur
Ağlamak.

I. Benden Sonra Mutluluk, S. 124
II. Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 91-92

AKIL GÖZÜ

Seni bulmaktan önce aramak isterim.
Seni sevmekten önce anlamak isterim.
Seni bir yaşam boyu bitirmek değil de,
Sana hep, hep yeniden başlamak isterim.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 39

ALFA

Senin saçların niçin kumral,
Niçin siyah, niçin beyaz..
Ellerin niçin konuşur,
Niçin konuşmaz..

Niçin güler gözlerin,
Baktıkça..
Niçin gülmez,
Yakınlaştıkça, uzaklaştıkça..

Niçin bir şey beklemiyorsun,
Yarınlardan..
Niçin ağlayorsun, niçin ağlamayorsun,
Yaşanmışlardan.

Bilme, niçin biliyorsun..
Seni saran aşkların farkındasın, şiirlerle.
Unutmak isteyorsun, unutamayorsun,
Aynı kelimelerle..

Senin saçların niçin öyle..
Siyah, beyaz, kısa, uzun..
Öldürmekten daha ağır bir - şey..
Niçin anlayorsun.

Bir Kapı Önünde, S. 69

ANADOLU HAVALARI

Şehirlerin şiirlerinde akşam
Köylerin akşamlarında şiir.
Şehirlerin caddelerindedir geceler..
Senin evlerindedir.
Yollarına dağlarına sinmiştir.
Yağmur gibi düşer bulutlardan.

Tarlalar geceler boyunca uyur.
Su sesi duyulur çukurlar yolunca
Buhar sesi raylar uzunluğunca
Sular ve trenler alır götürür
Sular ve trenler alır getirir.

Sabah olur güneş çağrılır
Evlerden, tarlalardan, minarelerden.
Dünyanın bütün hikmeti
Sorulur ekinlerden.

Şairleri, şarkıları, türküleri
Uzanır eski kalelerden içeri.
Sevgi bu durur mu gezmeden memleketi.
Rüzgârlar alır getirir
Rüzgârlar alır götürür.

Yeni Şiirler 1950, Varlık Yayınları, S. 34

AŞK

Sen kocaman çöllerde bir kalabalık gibisin,
Kocaman denizlerde ender bir balık gibisin.
Bir ısıtır, bir üşütür, bir ağlatır, bir güldürür;
Sen hem bir hastalık hem de sağlık gibisin.

Lavinia, S. 25

AYNANIN OYUNU

Bir çocuk doğdu, bendim.
Sıraya girdim insanlar içinde.
Alay - bayrak büyüdüm
Odalar, sofalar içinde.

Bir ayna doğdu, gördüm.
Sıraya girdi aynalar içinde.
İşime geldi, aldım,
Çarşılar, pazarlar içinde.

Bunca yıl yüzüne baktım.
Kendisini aşmadı
Olanlar içinde.

Bir sabah uyandım,
Duruyordu karşımda
Düşmancasına,
Bir cam,
Aldanmış,
Kendini ayna sanmış.

Bir Kapı Önünde, S. 22

BAŞKA FREKANS

Vurdun, acısı daha geçmedi,
Biliyorum, geçecek.
Ama öyle ağır konuştun ki ardından.
O, gittikçe gerçek.

Özdemir Asaf, Seçme Şiirler, S. 20

BENDEN SONRA MUTLULUK

Bunca yıl yaşadım
Elime ne geçtiyse yitirdim
Biraz daha yaşayacağım
Yalnız bir şey biriktirdim.

Bir bakış, bir görüş, bir duyu, bir düşünce,
Belki aç kalacağım.

Suçlanacağım ölünce
Biraz yazdım, artık hep yazacağım.

Hüzünden baş alamadım
Görünce...

Benden Sonra Mutluluk, S. 67

BİR - BİR

Seni bende, beni sende arıyorlar,
Beni senden, seni benden tanıyorlar,
Bir birim gibiyiz tümünün gözünde,
Yarımlarımızı bütün sayıyorlar.

Özdemir Asaf, Seçme Şiirler, S. 33

BİR ADAM

Korku dağlarının yürekçisi
Ölüm denizlerinin kürekçisi
Öyle suskun oturuyor şişesinin başında
İçtiğinin hem hırsızı, hem bekçisi

Onu kırmış olmalı yaşamında birisi
Dinledikçe susması, düşündükçe susması
Tek başına iki kişi olmuş kendisiyle gölgesi
Heykelini yontuyor yalnızlığın ustası.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 87,

BOĞAZ GEZİNTİSİ

Ne günlermiş, ne günlermiş
Yıldızlar, mehtap, çamlar altında.
Yıldızlar, mehtep, çamlar altında
Ne günlermiş, ne günlermiş
Gelip geçmiş!

Vapurlar değil Boğazdan geçen;
Boğazdan yalılar geçiyor.
Toplamış sulardan eteklerini..
Dairesine çekilen bir saraylı gibi
Yalılar gelmiyen âlemlerine gidiyor
Bırakıp bu sessiz gecelerini.

Çekip almış kuşların kanatlarından rüzgârını
Asırlık rüyalarında yalılar.
Uykuların mahmurluğu saçaklarını sarmış.
Saz sesleri gelmiyor kıyılarından.
Ne geçen yazlardan haber var,
Ne gelecek baharlardan.
Kim bilir kaç deniz geçmiş uykularından..

Başbaşa kalmış iki ihtiyar Hisar
Beklemekte sönük sahilleri.
Artık eski harpleri anlatır taş duvarlar
Kıyılarından geçen balıklara.
O balıklar ki, dedeleri
Şarkılarla beslenmişti geceleri.
Şimdi sulara düşen çürümüş tahtalar
Dalgalarda son oltanın yemleri.

Bir zamanlar şen yaşamış yalılar
Işıklı bir ziyafet sofrasında.
Renklerini deniz alıp götürmüş,
Küllerini alev alıp savurmuş.

Deniz kenarında denizsiz kalmış yalılar,
Ortaklığı ayrılmış kıt'aların
Anadolu günden güne Rumeli'ye küsmüş.

Bugün biz değiliz bakan yalılara;
Yalılar boynu eğik bize bakıyor
Biz değiliz sarkan hâtıralara..
Göğüs gererek dalgalara
Yalılar bir hayal için denize sarkıyor
Yalılar bize bakıyor, denize bakıyor.

Ne günlermiş, ne günlermiş
Yıldızlar, mehtap, çamlar altında.
Yıldızlar,. mehtap, çamlar altında.
Ne günlermiş, ne günlermiş,
Geçip gitmiş!

İstanbul Şiirleri, S. 89-90

BUGÜN VE BUGÜN

Öyle çabuk geçiyor ki günler,
Hele sen de bir bak hayatına.
Daha dün doğmuşuz sanki,
Yeni okula başlamışız,
Yeni sevmişiz.

Öyle çabuk geçiyor ki günler,
Hele sen de bir bak hayatına,
Yarın bitecek sanki her şey,
Yarın ölecek gibiyiz.

Daha doymamışız yaşamasına,
Günlerimiz dün bir, bugün iki.
Sakın bir şey bırakma yarına.
Yarın yok ki.

Lavinia, Aşk Şiirleri, S. 12

ÇAĞRI BALLADI

İçimiz dışımıza kolay yansır,
Saklasak saklamasak.
Ön yargılardan uzak
Eğilip içimize baksak.
Dışımız içimize yansımıyorsa
Bir şey var ya da yoktur
İkimizden birinde.
Biri öbürünü ısıtmıyorsa
Bir de içimize baksak.

Belki derinde, taa derinde,
Sen benim yerimde
Ben senin yerinde
Unutulmuş olabiliriz;
Birbirimizi uyandırsak..
Desek birbirimize
Haydi kalk
Gidelim yerlerimize;
Belki birbirimizi bulabiliriz.

Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Ekim 1978

ÇAĞRIŞIMLAR

Çok küçük bir yalanı
Çok büyük bir orantıda
Dinlediniz mi.

Çok büyük bir yalanı
Çok yalın bir doğrultuda
Söylediniz mi.

Gecikmiş bir gizleme,
Birikmiş bir özlemi
Sakladınız mı.

Gelmeyecek bir gideni,
Olmayacak bir nedeni
Beklediniz mi.

Bir gerçeği erken,
Bir açlığı tokken
Anladınız mı.

Hep mi hep ölecekmiş gibi,
Hiç mi hiç ölmeyecekmiş gibi
Yaşadınız mı.

Yalanı sürmeye
Yanlışı görmeye
Saklandınız mı.

Doğruluğun yönünde,
Doğruların önünde
Aklandınız mı.

Ortamsız bir yaşamda,
Yaşamsız bir ortamda
Harcandınız mı.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 83

ÇİZİK

Geleceğim, bekle dedi, gitti..
Ben beklemedim, o da gelmedi.
Ölüm gibi bir şey oldu..
Ama kimse ölmedi.

Özdemir Asaf Seçme Şiirler, S. 26

ÇİZİM

Ben ağacın resmini çizdim
Hiç kimse için.
Daha ne yapraklarını yapıştırdım
Ne de adını koydum
Yemişlerinin..
Onu
Bir anlama yakıştırdım.
Adınıza büyüyor belleğimde ağaç.
Başka ağaçlar doğuruyor;
Büyümeyi bölüşüyorlar gölgelerinde..
Dal-dal, yaprak yaprak öpüşüyorlar..
Çizmez olaydım, bizi soruyorlar.
Dönüp bizlere bakıyorum
Dövüşüyorlar.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 86

DARI

Sevmek,
Nokta almaz
Çocuklar.

Sevmeye nokta koyan,
Sınıfta kalır.

Onun,
Virgülleri vardır
Çocuklar.

Sevmek noktalanmaz;
O, noktadır.

Benden Sonra Mutluluk, S. 263

DO

Dün sabaha karşı kendimle konuştum
Ben hep kendime çıkan bir yokuştum
Yokuşun başında bir düşman vardı
Onu vurmaya gittim kendimle vuruştum.

Benden Sonra Mutluluk, S. 190

DOKUZA KADAR

Önce hepsini yazdım, sonra hepsini çizdim.
Yazıp çizdiklerimden çıktı kara bir resim.
Baktım, orada bir-bir duruyor sevdiklerim.

Bakıyorlar ardından, yazıp çizdiklerimin,
0, yazıyorken, ya da çizerken bilmediğim.
Bilmeden yazdıklarım, bilmeden çizdiklerim.

Beni çizdi sonunda, yazıp da çizdiklerim.
Bana gülüyor şimdi, yitip-yitirdiklerim.
Çizilmemiş olanlar, yazmayıp bildiklerim.

Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Ağustos 1972

DUYGUYA TAŞ

Duyguluysan işin zor.
Yaşamda yeniksindir.
Duyguluya sor.
Ona aşkları da acı verir.
Hep bir karanlığa uyanır, yalnız:
Düşleri gerçekleri, gerçekleri düşleridir.
Aldatsanız, aldansanız,
O hep bir karanlığa uyur gibidir.

Hiç ölüsü yoktur.
Herkes, her şey anısındadır.
Geleceği geçmiş'in gözünden okur;
Hep bir yangının bacasındadır.

Gülerken bir düğündür, acı-son'lu,
Aldatılara uğurlayan gelinlerini.
Bir çocuk bahçesidir, renk-renk balonlu,
Savaşlara uğurlayan bebeklerini.

Sinmiş her şarkıya, her uyanı'ya. uykuya,
Ölümün yaşayan kardeşidir.
Hep sezer, sezdikçe duyguluya
Yengiler de hüzün gelir.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 84

DÜŞÜNGÜ

Hepsinin gelmesini bekleme;
Bir kişi gelmeyecek.

Sen alışmayasın diye,
Korkmayasın diye,
Düşünesin diye.

Kendine yetmen için..
Herkesin kendinden kaçacağı yerlerde
Sen kaçmayasın diye.

Gelenler gitmeyecekmiş gibi..
Doğumlarda, ölümlerde
Duyasın diye.

Bildiğini bildirmek için
Bilmeme'yi öğrenmelisin.
Tam kalasın diye.

Hepsinin gelmesini bekleme,
Sen var olasın diye.
Bir kişi gelmeyecek,
Sen, bir olasın diye.

Özdemir Asaf, Seçme Şiirler, S. 10

ELEKTRONİK

Benim bulunduğum noktada durmak zor.
Sanki başka noktalar beni çağırıyor.
Duruyor sayılır mıyım bir noktada ki
O durduğum nokta yerinde durmuyor.

Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi
Aralık 1962, S: 135, S. 134

EVRENSEL BALLAD

Bir öykümüz olsa, duyan öyküsü sansa ..
Öykümüz böylece dallanıp-budaklansa ..
Bir sevi'den, bir övü'den, o bizim öykümüzden
Giderek buluşan eller evreni sarsa ..
Öykümüz de büyür büyüklüğümüzden;
Herkes sevi'sinde evreni kucaklarsa.

Çiçekleri Yemeyin, S. 23

GİZ

Gözün, bir bakışa rengini çiziyordu,
Sesin, bir söze ağırlığını,
Ellerin bir ele adını çiziyordu,
Üşüyen sıcaklığını.

Bir renk, karanlığa adını çiziyordu
Karanlık, yuvarlaklığını.
Bir gecenin gizine çiziyordu
Yuvarlak parlaklığını.

Benden Sonra Mutluluk, S. 282

HER YENİ YAŞ İÇİNDİR

Beni bundan böyle,
Beklese-beklese
Hüzün bekler,
Çağırsa-çağırsa
Hüzün.

Neden mi?
Neden olacak..
O kadar gezilip görüldü ki..
Hep ben bir şeyden,
Bir yer'den
Bir kimse'den uzaktayım
Ve kendimden.

Ölüm beklemez beni..
Çünkü, ben gene de
Bir şeye,
Bir yer'e
Ya da bir kimseye giderken de,
Kendimden uzakta olacağım.

İşte,
Bunun adı hüzündür.

Benden Sonra Mutluluk, S. 18

İSTİYORUM

Rüzgâr mı dedim..
İsterim ki saçların dağılsın.
Gece mi dedim..
Hemen düşüncelere dalmalısın.

Aşk der demez
Kalbin hızlı çarpmalı.
Sabah dememe kalmadan
Uyanmalısın.

Özdemir Asaf, Seçme Şiirler, S. 16

KADINLAR

Hepinizi öyle seviyorum ki.
Siz; türlü türlü milletierin anneleri oluyorsunuz.
Zevk uğruna çocuk doğuruyorsunuz.
Asker olacaklarını,
Karşı karşıya geçip birbirlerini vuracaklarını ..
Meşhur olacaklarını..
Dahi olacaklarını..
Şef olacaklarını düşünmeden
Sevmek, gene sevmek için,
Çocuk doğuruyorsunuz.

Her yaşda, hepinizi,
Her yerinizi seviyorum sizin.
Hep böyle bakmak; böyle duymak isteyorum.
Bir elden cümlenizi sevmek, okşamak imkansız.

Resim yapıyorlar,
Şiir yazıyorlar..
Ses besteleyorlar sizin için.
Saz çalıyorlar,
İçki içiyor, sarhoş oluyorlar.
Sizin için.
Sizin için...

Bir Kapı Önünde, S. 50

KALAN

Bir şey kaldı gecelerden birinde
Senden.
Öncesinde bilinmemiş bir şey,
Silinmez bir ses gibi giden..
Kelimelerden büyük, kelimelerin içinde,
Bir şey kaldı senden
Yaşamalar'ın arasında kaçamaklı.

Veriliş rengi başka, alınış rengi başka..
Söylemeye vakit kalmadan
Dudakların altına bırakılmış bir şey.
Karanlıkların tam ortasında bir kırmızı nokta..
Gözlerce pırıl pırıl, ellerce saklı.

Bir şey kaldı, bir denizin kıyısında senden,
Bakışlarla yüklü, söylemelerle sessiz..
Seninle dolu, seninle sensiz bir şey.
Arandıkça bulunmamış yıllar yılı,
Bulundukça aramaklı.

Bir Kapı Önünde, S. 90

KALDIM

Seni düşlerime aldım.
Uykusuz kaldım.
Seni uykularıma aldım,
Düşsüz kaldım.
Başıma aldım, sensiz;
Gönlüme aldım, başsız,
Sensiz, yollarda pulsuz,
Pullarda mektupsuz kaldım.
Sana adlar aradım,
Ardında adsız kaldım.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 31

KALMAK TÜRKÜSÜ

Daha gidilecek yerlerimiz var,
Şu sohbetini dinler gideriz.
Coştukça şarkılar, türküler, sazlar,
Rakı mı, şarap mı, içer gideriz.

Geçse de umudun baharı yazı,
Gözlerde kalıyor yaşanmış izi.
Kimseler kınamaz burada bizi,
Ne varsa hesabı öder gideriz.

Söyleyecek sözü olan anlatsın,
İsterse içine yalan da katsın.
Yeter ki kendinden, bizden söz etsin,
Yalanı, doğruyu sezer gideriz.

Neler gördük neler bu güne kadar,
Daha gidilecek yerlerimiz var.
Bizi buralarda unutamazlar,
Kalacak bir türkü söyler gideriz.

Sevgiye var olduk sevdik, sevildik,
Kavgalara girdik öldük, dirildik.
Bir anlam fırını içinde piştik,
Anlamlı güzeli sever gideriz.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 105

KELİMELER... KELİMELER...

Yarıda kalmış aşklarının hesapları içinde
Denizlere açıldı içimizden biri
Niçin gittiğini söylemeden.
Doyulmamış arzularla doluydu yelkenleri.
Yıpranmış kelimelerin verdiği güvenden.
Bulacak sanıyordu yenilikleri.

Her an bir yeni su vardı,
Her yeni suda bir yeni an.
Deniz, dalgalarıyla gösteriyordu dışından
Yaşananla düşünülenler arasındaki farkı.
Bitmeyordu köpüklerle renkler
Bir başka damlada, bir başka ışıkta başlamadan.

Gözlerinin önünde bir oyun, ardında bir oyun.
Dışında ne varsa yeni, ne varsa gerçek.
Yeni manzaralarla gelen yeni duygular,
Hani, eski kelimelerle olmasa,
İnsanın ömrünce devam edecek.
Gözlerinin önünde bir oyun, ardında bir oyun.

Anladı, ölmekle yaşamanın birleştiği noktada
Yeni rüzgârlarla esen yeni korkulara
Yeniliklerini bağışlamayan kelimelerin
Nasıl düşman sığınaklar halinde direndiğini.

Anladı, bütün olmuşlarla olanların
Ve bütün olacakların
O kelimelerin içinde
Kendisine varmadan eskidiğini.

Bir Kapı Önünde, S. 19

LAVİNİA

Sana gitme demeyeceğim.
Üşüyorsun ceketimi al.
Günün en güzel saatleri bunlar.
Yanımda kal.

Sana gitme demeyeceğim.
Gene de sen bilirsin.
Yalanlar istiyorsan, yalanlar söyleyeyim,
İncinirsin.

Sana gitme demeyeceğim,
Ama gitme, Lavinia.
Adını gizleyeceğim
Sen de bilme, Lavinia.

Özdemir Asaf, Seçme Şiirler, S. 21

MUM ALEVİ İLE OYNAYAN KEDİNİN ÖYKÜSÜ

I

Bir mum yanıyordu bir evin bir odasında.
O evde bir kedi vardı.
Geceler indiğinde kendi havasında
Mum yanar, kedi de oynardı.

Mumun yandığı gecelerden birinde
Kedi oyunlarına daldı.
Oyun arayan gözlerinde
Mumun alevi yandı,
Baktı,
Mumun titrek alevinde
Oyuna çağıran bir hava vardı.

Oyunlarını büyüten kedi büyüdü
Kendi türünde çocukcasına,
Döndü dolaştı, yavaş yavaş yürüdü
Geldi mumun yanına, oyuncakcasına.

Bir baktı, bir daha, bir daha baktı
Mumun alevinin dalgalanmasına
Uzandı bir el attı.
Bıyıklarını yaktırmadan anlamayacaktı..
İlk kez gördüğü mumun yakmasına
İnanmayacaktı.

Kedi oyunlarında büyüyordu,
Mum, üşüyordu yanmalarında.

Birinin yanmalarında
Öbürünün oynamalarında.

Kedi oyunlarında büyüyordu,
Yitirerek gitgide oyunlarını.
Mum küçülüyordu yanmalarında,
Yitirerek gitgide yakmalarını.

Oynarken büyüyen kedi yanacak,
Aydınlatırken küçülen mum yakacaktı.
Küçülen yaka-yaka aydınlatacak,
Büyüyen yana yana anlayacaktı.

Bir mumun yanmasından
Ve bir kedi oyunundan
Kaldı sonunda
Bir gecenin tam ortasında
Bir evin bir odasında
Göz-göze susan
İki insan.

II

Mum yandı bitti
Kedi büyüdü gitti.
oyunlar karıştı gecelerde
Suskun uykusuzluklara.

O iki insandan, sonunda
Birinin anılarında kedi,
Birinin dalmalarında mum
Kaldı gitti.

Nerede bir mum yansa şimdi,
Nerede oynasa bir kedi,
Birbirine yansıyor, karışıyor gölgeleri..
Bugün dün gibi oluyor,
Dün bugün gibi.
Mum ellerimi tırmalıyor,
Belleğimi yakıyor kedinin elleri.

Yalnızlık Paylaşılmaz, 64-66

O GECE

O gece ben olmayacağım .
Utancımdan bakamadığım aynalarda
Güldüğünüzü görecek,
Anlayacaksınız.

Her gece birinin olmadığı gecedir.
Gecelerinizi karıştıracak gitgide
Olmayanlarınızın çoğalması.
Benim olmadığımı duyduğunuz bir gece
Korkacaksınız.

Şimdiden düşünüyorum son kalanımızı
Son gidenimizin bu gecesinde.
Ama bir gece olacak, ortalarda bir gece..
İçinde siz de olmayacaksınız,
Ayrıca.

Özdemir Asaf, Seçme Şiirler, S. 12

ÖZ DÜŞÜM

Ah ben hep duyguyla akıl
Kapılarını bunca yıl
Zorladım. Bir düş gerçeği
Topladım gerçek düşümde.
Savaştı bu huyla akıl,
Hep kafamda ve gönlümde.

Baktım, bölüşmüş gerçeği,
Aklım bir düş-dönüşü'mde.
Duyguyla anlaşmış akıl..
Aşk motoru olmuş düş'ün,
Ve düş de aklın eşeği.
Vardığım her öpüşüm'de
Aklım ısırdı her şeyi.

Motor çıkmaza dayandı,
Eşek renklere boyandı.

Baktım, o uslanmaz aklım,
Elinde duyu çiçeği,
Bir yorgun, renkli eşeği
Koklayarak okşayandı.

Çiçekleri Yemeyin, S. 47

ÖZLEM

Bir gece,
Gecede bir uyku,
Uykunun içinde ben.
Uyuyorum,
Uykudayım,
Yanımda sen..

Uykunun içinde bir rüya,
Rüyamda bir gece,
Gecede ben.
Bir yere gidiyorum,
Delice.
Aklımda sen..

Ben seni seviyorum,
Gizlice.
El-pençe duruyorum,
Yüzüne bakıyorum,
Söylemeden,
Tek hece..

Seni yitiriyorum
Çok karanlık bir anda.
Birden uyanıyorum,
Bakıyorum aydınlık;
Uyuyorsun yanımda..
Güzelce.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 63-64

PAY

Ben pırıl pırıl bir gemiydim eskiden.
İnanırdım saadetli yolculuklara.
Adalar var zannederdim güneşli, maavi, dertsiz.
Bütün hızımla koşardım dalgalara.
O zaman beni görseydiniz.

Ben pırıl pırıl bir gemiydim eskiden.
Beni o zaman görseydiniz
Siz de gelirdiniz peşimden.

Ama şimdi şu akşam saatinde
Son liman kendim, bu döndüğüm,
Bilmiş, bulmuş, anlamış.
Hatırımda bir vakitler güldüğüm.
Yoluna can serdiğim o kaçış.

Şimdi o akşam saatinde
Dönüyorum görmüş, geçirmiş, atlatmış,
Denizlerin doymayan sahilinde.

Bir Kapı Önünde, S. 25

PORTRE

- Neyzen Tevfik -

Bütün metroların ve santimlerin,
Bütün kiloların ve gramların,
Bütün rakıların
Ürktüğü adam.

Bir Kapı Önünde, S. 52

SABAHA KADAR

Dünya o kadar büyük ki;
Bir noktayım ortasında, ne yapsam.
Bazan da o kadar küçülüyor ki dünya,
Devrilecek sanıyorum, kımıldarsam.

Hayat o kadar uzun ki,
Öyle bitmez geliyor ki bir an..
Bir de bakıyorum, o kadar kısalıyor ki;
Ne çıkar, diyorum, bir hayattan.

Saadet o kadar lâzım ki yaşayana;
Billâhi can verir uğrunda insan.
Hem o kadar boş ki mesud olmak,
Gün yüzü görmeden ölenlerin arkasından.

Ben o kadar önemli kişiyim ki,
O kadar iyiyim ki aklım ve düşüncelerimle.
O kadar fenayım ki ben
Delice niyetlerimle.

Gece; ne kadar karanlık ve sessizsin..
Öyle kaplayorsun ki evleri, yolları, denizleri.
Hem o kadar aydınlık ve seslisin ki;
Çılgınca coşturuyorsun bizleri.

Sabah; bir yeni dünya gibi geliyorsun;
Öylesine süslü, öylesine saadesin ki..
Sen o kadar güzelsin ki sabah,
O kadar güzelsin ki...

Lavinia, Aşk Şiirleri, S. 13

SANKİ

Bu bakış seni görmek içindir.
Senden başka bir şey var mı..
Denizlere bakıyorum, denizlere..
Denizler bu kadar mı..

Bakıyorum başka şeyler göreyim diye..
Tabiat ezilip büzülüyor karşımda.
Manzaraların ömrü birer saniye.
Bulutlar ayağımın dibinde, sen başımda.

Yıldızlara bakıyorum, yıldızlara..
Bir sen varsın benimle bakan.
Ne oldu deyorum, öteki insanlara..
Hani sözleri vardı, hayatı aydınlatan.

Bir Kapı Önünde, S. 68

SAPAK

Çok kişi blr başka türlü
Kendine yalan.
Çok kişi bir başka yalan
Kendi türünde.

Kiminln kültürü yoksun
Ahlâktan.
Kimi ahlâktan yoksun
Kültüründe.

Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Aralık 1969

SENDEN

Seni, senden de yakın, yalnız ben tanıyorum.
Sana, seni en sıcak, bir ben anlatıyorum.
Kimse varamaz, senin, ben kadar yakınına,
Çok zamanlar, kendimi sanki sen sanıyorum.

Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Ocak 1972

SENİ SAKLAYACAĞIM

Seni saklayacağım inan
Yazdıklarımda, çizdiklerimde,
Şarkılarımda, sözlerimde.

Sen kalacaksın kimse bilmeyecek
Ve kimseler görmiyecek seni,
Yaşayacaksın gözlerimde.

Sen göreceksin, duyacaksın
Parıldayan bir sevi sıcaklığı,
Uyuyacak, uyanacaksın.

Bakacaksın, benzemiyor
Gelen günler geçenlere,
Dalacaksın.

Bir seviyi anlamak
Bir yaşam harcamaktır,
Harcayacaksın.

Seni yaşayacağım, anlatılmaz,
Yaşayacağım gözlerimde;
Gözlerimde saklayacağım.

Bir gün, tam anlatmaya...
Bakacaksın,
Gözlerimi kapayacağım,
Anlayacaksın.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 99

SENİ SEYREDERDİM

Saçların uçuşurdu rüzgârdan,
Yanından seni seyrederdim.
Güneş yakardı, deniz yanardı.
Sen konuşurdun, dinlerdim.

Gülerdin..
Susardın, düşünürdün,
Benimle el-ele yürürdün,
Yol biterdi.

Görmezdim seni..
Zaman yıl yıl geçerdi,
Uzaktan, çok uzaklardan
Seni seyrederdim.

Bir Kapı Önünde, S. 82

SEVİNÇ VE HÜZÜN

Sevinci kapıştılar taşımayı bilmeden,
Şimdi bilen yok, nerede oturuyor.
Köyün delisi Hüzün, yalnız kaldı yollarda
Adam-adam, sınıyor, arıyor yoldaşını..
Kıskandıran özlemi, yüzünden okunuyor.

Görünüp siliniyor o günden beri.
Sevinç bir an gözlerde, dudaklarda.
Yerini sevgilisi Hüzün'e bırakıyor.
Sevinç'se, uzaklarda hep uzaklarda..
Şöyle bir görünüyor, hemencecik uçuyor.

İşte o günden beri gözlerde, dudaklarda
Hüzün, aramaktadır, yitik yavuklusunu.
O günden beri Sevinç yerinde durmaz
Ve kişiliğini ararken uzaklarda,
O günden beri kimliksiz hüzün olmaz...

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 101

ŞARKIM

Hey benim koca kafam.
Tadlar ağzımın içindedir,

Duramaz.
Sesler kulaklarımın derinliğindedir,
Uçamaz.
Kelimeler dilimin ucundadır,
Kalamaz.

Hey benim koca kafam.
Altmış iki santimlik başım..
Saçlar sakallar içinde,
Erkek omuzlar üstündedir.
Bir bedenim var ki,
Merd sevgiler peşindedir.
Aşklar içimde,
İnsanlar yanımdadır.
Hiçbiri uzaklaşamaz.
Demir gibiyim onlarla.
Yok etmek isteyen yıkamaz.

Bak yüzüme, bak sözüme,
Dünya kaçtı gözüme;
Çıkamaz.

Bir Kapı Önünde, S. 43

TAŞINMAK

Taşınmak kadar
Hüzünlü bir kırık yoktur,
Bir kopma, bir yaralanma,
Gizlenmiş bir hıçkırık yoktur.

Şarkıları vardır ya büyük olayların,
Taşınmanın da bir şarkısı olmalı dedik,
Şimdi onu okuyalım,
Şarkısını taşınanların..

Çocuklar dikkat edin,
Bir şey unutulmasın.
Mangalın kapağı,
Tuz kutusu,

Teyzemin başörtüsü,
Ihlamur torbası,
Sürahinin örtüsü.
Kırılmasın dikkat edin,
Safran kavanozu.
Çocuklar dikkat edin,
(Şangır şungur)
Ah kırılmasın,
Kırılmasındı
Anneannemin lambası.
(Kamyon sesi gelir)
Her şey tamam mı?
Her şey tamam,
Anne her şey tamam,
Tastamam..

Ama babamın
Şu pencerede kalan
Bakışlarını
Alamadım bir türlü.
Çakılmış köşesine,
Alınmıyor, alınmıyor,
Babamın bakışları,
Kırılmıyor da,
Yerlere de düşmüyor,
Orada,
Duruyor hava gibi,
Taşınmıyor anne,
Babamın bakışları,
Taşınmıyor.

Desinler boşuboşuna
Güle güle.

Benden Sonra Mutluluk, S. 131-132

UMUT YAPRAKLARI

Öyle bir ilk yaz ol ki, korkut yaprakları,
Öyle bir son yaz ol ki, tut yaprakları,
Sararıp dökülürken güz rüzgârlarında
Ardında savrulsunlar, unut yaprakları.
Sevinçlerinde onlar vardı, hüzünlerinde onlar
Seninle yeşerdiler, seninle soldular..
Olsunlar senden sonra da umut yaprakları.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 62

YAKIN

Bir ışık düşerse üstüne basma,
Daha yakınlaşır, korkarsın.
Bir leke, silmeye - gör,
Leke kalır, sen çıkarsın.

Bir gölge, nereye gider.
Gözlerince gider, bakarsın.
Bakarsın girer gözlerinden,
Leke onun peşinden, bakarsın.

Bir ışık düşerse üstüne basma,
Gözlerine basarsın.

Bir Kapı Önünde, S. 9

YALNIZ'IN DURUMLARI

I.

Her şeyi süpürebilirsin;
Sonbaharı süpüremezsin.

Sen her şeyi süpürebilirsin;
Sonbaharı süpüremezsin.

Yalnızsa,
Sürekli bir sonbaharı
Süpürür hep..
Düşünemezsin

II.

Yanar
Sobasında
Yalnız'ın
Üşüyen
Bakışları.

Lambasında
Karanlığa dönük
Bir ışık
Titrer
Sönük - sönük.

Penceresi
Dışına kapanmıştır,
Kapısı
İçine örtük.

III.

Yalnız
Bin yıl yaşar
Kendini
Bir an'da

IV.

Yalnız'ın
Nesi var, nesi yoksa
Tümü birdenbire'dir.

V.

Yalnız
Bir ordudur
Kendi çölünde..

Sonsuz savaşlarında
Hep yener
Kendi ordusunu.

VI.

Yalnız'ın
Sakladığı bir şey vardır;
Boyuna yerini değiştirir,
Boyuna onu arar..
Biri bulsa diye.

VII.

Yalnız
Hem bilgesi,
Hem delisidir
Kendi dünyasının.

Ayrıca;
Hem efendisi,
Hem kölesidir
Kendisinin

Tadını çıkaramaz
Görece'siz dünyasında
Hiçbirisinin

VIII.

Yalnız
Sürekli dinleyendir
Söylenmemiş bir sözü.

IX.

Sözünde durması
Yalnız'ın yalancılığıdır
Kendisine..

Hep yüzüne vurur utancı.
O yüzden

Gözlerini kaçırır
Gözlerinden.

X.

Yalnız'ın odasında
İkinci bir yalnızlıktır
Ayna.

XI.

Yalnız
Hep uyanır
İkinci uykusuna.

XII.

Yalnız
Kendi ben'inin
Sen'idir.

XIII.

Bir sözde saklanmış bir yalanı
Bir gözde okuduğundan
Bakmaz kendi gözlerine bile.

XIV.

Her susadığında
O
Kendi çölündedir.

XV.

Kendi öyküsünü
Ne anlatabilen
Ne de dinleyebilen.

Kendi türküsünü
Ne yazabilen,
Ne söyleyebilen.

XVI.

Bir zamanlar güldüğünü
Anımsar
da..

Yoğurur hüzün'ün çamurunu
Avuçlarında.

XVII.

Yalnız
Aranan tek görgü tanığıdır
Yargılanmasında
Kendi davasının..

Her duruşması ertelenir
Kavgasının.

XVIII.

Yalnız
Hem kaptanı
Hem de tek yokuşudur
Batmakta olan gemisinin..

Onun için
Ne sonuncu ayrılabilir
Gemisinden,
Ne de ilkin.

XIX.

Yalnız'ın adı okunduğunda
Okulda ya da yaşamda..
Kimse
"Burda"
deyemez..
Ama
Yok da..

XX.

Uykunun duvarında başladı..
Önceleri bir toz gölgesi sanki;
Sonra bir yumak yün gibi.

Ama şimdi iyice görüyor
Örümceğin ağını
Gün gibi

XXI.

Yalnız
Duymuş olduğunun sağırı,
Görmüş olduğunun körü
Dür..

Ölür ölür öldürür,
Öldürür öldürür ölür.

Duyduklarını unutur,
Duyacaklarını düşünür.

XXII.

Yalnız'ın adına
Hiç kimse konuşamaz..

O
Kendi kendisinin
Sanığıdır.

XXIII.

Yalnız
Önceden sezer
Sonra olacakları..

Paylaşacak biri vardır;
Anlatır anlatır ona
Olanları, olmayacakları.

XXIV.

Her leke
Kendisiyle çıkar.

Özdemir Asaf, Seçme Şiirler, S. 53 -59

YALNIZLIĞA ÖVGÜ

Mutluluğun gözü kördür,
Yalnızlık sağır.
Ondandır biri tökezleyerek yürür,
Öbürü uykusunda bile bağırır.

Mutluluk yalnız kendisini görür;
Unutur bu yüzden ilkin kendisini.
Yalnızlık kendi tutukluğunda özgür,
Boyuna bekler dönsün diye sesini.

Mutluluk alışır kendisine, ölümden beter;
Borçsuzluğuyla övünür, ama kedisi doğurmaz.
Yalnızlığın gidecek bir yeri yoktur;
Boyuna kapısına döner, açan olmaz.

Mutluluğun mezarları, yalnızlığın heykeli var...
Her ikisinin de saksılarında çiçek.
Biri hep başka bir renkle solar,
Öbürüyse ha açtı, ha açmayacak.

Yalnızlık Paylaşılmaz, S. 77

YALNIZLIK PAYLAŞILMAZ

Yalnızlık yaşamda bir an,
Hep yeniden başlayan..
Dışından anlaşılmaz.

Ya da kocaman bir yalan,
Kovdukça kovalayan..
Paylaşılmaz.

Bir düşün'de beni sana ayıran
Yalnızlık
Paylaşılsa yalnızlık olmaz.

Benden Sonra Mutluluk, S. 136

YOĞUN

Evler, ampuller, bardaklar olacağım.
Ben yaşayacağım neysem öyle kalarak.
Sen boyuna yanımda ağlayıp güleceksin..
Demek ben bakacağım.

Biliyorum, ben bu şişeleri bırakacağım..
Kırılmasın, tozlanmasın dediğim.
Biliyorum, hepsini kıracaklar, hepsini, hepinizi.
Bu raflar, bu kitaplar, bu kutular, sildiğim.

Sizler, şu siz, şu sen, şu o, şu kim..
Uyurken, uyanmışken, şu giden, şu gelen.
Unuttuğum, benzettiğim, bildiğim..
İnsanlar; o siz, bu sen, şu ben.

Kıranları da kıracaklar, ezecekler, bugün, yarın.
Tozlarını silmeyecek bir el, bir bez.
Olanca kapısını açık tutanların
Dışına bile hırsız girmez.

Bir fazla almak bir fazla olmak değil.
Kimler var, vermekle tam kalmışlar.
Üsdenlik dışından parlamak değil..
Yerlerden çok kaçmak toplamışlar.

Ne iyi kırık bir şişe olmak,
Yıkık bir ev, çatlak bir bardak.
Gene de bir şişe, bir ev, bir bardak.
Giderken de biraz daha kendi kalarak.

Evler, ampuller, bardaklar olacağım,
Oluşmak için neysem öyle kalarak.
Sen boyuna yanımda değişeceksin,
Boyuna öleceksin, ben bakacağım.

Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Aralık 1959

ÖZDEYİŞLERİ:
(Etikaları)

- SEVGİ İLE SEVGİYE KARŞI -

ETİKA - 125
Kadınları sevmek
bir kadına haksızlık etmek demektir.
Bir kadını sevmek
kadınlara haksızlık etmek demektir.

ETİKA - 126
Bugüne gelinceyedek hiç sevmedinse,
kendi üzerinde bir kez yanılmışsın demektir..
Eğer bir kez sevdinse iki.

ETİKA - 127
Düşümde aşk ile karşılaştım.. İnsanı arıyordu.
Uyandım, insan ile karşılaştım.. Aşkı arıyordu.

ETİKA - 129
Aşkın sana doğa gereğince verildiğini sanma..
Sen hayvan değilsin.
Doğanın sana aşk gereğince verildiğini sanma..
Sen hayvan değilsin.

Doğa ölümde, insan aşkda uludur.

ETİKA - 134
İnsanlar, gelmeleriyle
yalnızlıklarını dağıtanları severler.
Gitmeleriyle kendilerini yalnız bırakanlara
âşık olurlar.

ETİKA - 136
Sevgi'den ad yapılıyor.. Mutlu'dan ad yapılıyor..
Aşk adında ne bir kadın gördüm ne de bir erkek..
Bu korku neden?

ETİKA - 139
Aşk'ın öncesi yoktur. Ötesi mi? O hiç yoktur

ETİKA - 140
Sevgi bir kişiyi ikide yarım kılar.
Aşk iki kişiyi birde.

ETİKA - 141
Merdiven, çıkarken..
Aşk, inerken, kalbi yorar.

ETİKA - 148
Sevgisiz bir bağlılık..
Bu, insanı yaşaya yaşaya öldüren
bir yaşamda sürükler.
Sevgiyle bağlılık..
Bu insanı öldüre öldüre yaşatan
bir yaşamda sürdürür.

ETİKA - 164
Aşka gönül ile düşersen yanarsın.
Zekâ ile düşersen kavrulursun.
Akıl ile düşersen çıldırırsın.
Duygu ile düşersen gülünç olursun.
Aşka düşmezsen kalabalığa karışırsın, ezilirsin.
Sersem sersem bakınıp durma, bir yol seç.

ETİKA - 170
Bazı insanlar sevdiği için saklar.
Bazı insanlar sevdiği için yer.

- YAŞAMAK ÖLMEK -

ETİKA - 58
Gençlik'in yaşlılık çağları vardır.
Orada birçok genç ölür.
Yaşlılık'ın da gençlik çağları vardır..
Orada da birçok genç ölür.

ETİKA - 62
Bir gün yüksek bir yere çıkıp konuşmaya başladım.
Doğumdan, yaşamdan, sevgiden, ölümden söz ettim.
Sevgi, sevmek sizin elinizdedir.
Oysa öbürleri elinizde değildir, dedim..
Doğmamak, ölmemek sizin elinizde değildir, dedim.
Sevgisiz yaşamak yaşamamaktır dedim.
Yaşamak, dedim, ilkin sevgi ile, sevmek ile başlar,
doğumla, doğmakla değil..
Yaşam da sevgisizlikle biter dedim,
ölümle, ölmekle değil..
Şimdi sizlere "seven ölmez" diyorum..
Yaşamakla ölmek konularının kavramları arasında
sizleri, kendinizi yeniden gözden geçirmeye
çağırıyorum dedim ve indim.
Dinleyiciler arasında büyük bir kavga çıktı.
Üç kişi öldü. Sordum, soruşturdum.
Ölenlerden biri "evet, seven ölmez" diyenmiş.
Öbürü buna karşı: "hayır, seven de ölür" diyenmiş.
Ya üçüncü ölen? diye sordum.
O mu? dediler, anlattılar.
O, bunların ikisinin arasındaki tartışmanın
sonucunu öğrenmek için bekleyenmiş..

ETİKA - 104
Ne kadar çok olursa o kadar ölmek kolay.
Ne kadar ölmek olursa o kadar saymak kolay.
Ne kadar saymak olursa o kadar bilmek kolay.
Ne kadar bilmek olursa o kadar anlamak kolay.

Ne kadar anlamak olursa o kadar unutmak kolay.
Ne kadar unutmak olursa, o kadar yaşamak kolay.

Bunun için o kadar zor
Kolay yaşamak.

- YİTİRMEK KAZANMAK -

ETİKA - 178
Zamanın varsa, her şeyin gelir geçer..
Her şeyin varsa.. Zamanın gelir geçer.

- KONUMUZ DÜŞÜNMEK -

ETİKA -101
Kişi ödevini yapmadıkça suçu devlette arar..
Birkaç şey bulmakta gecikmez.
Devlet ödevini yapmadıkça suçu halkda arar..
Birkaç kişi bulmakta gecikmez.

- AKILDAN, OKULDAN YANA -

ETİKA - 115
Her zaman bilenler her şeyi bilmez.
Her şeyi bildiğini söyleyenler
başka bir şey bilmez.
Akıllarını işletmemiş olanlar
çok şey bilmez.
Çok işletmiş olanlar da
her zaman bilmez.

ETİKA - 116
Öğrenci sözlü sınavda:
Hatırlamadığını bilmediği için bilemiyor.
Öğretmen:
Bilmediğini hatırlamadığı için,
hatırladığını soruyor.

ETİKA - 123
Okul birinci sınıfda başlar,
yaşam birinci sınıfda biter.
Okullarında birinci olanların çoğu
yaşama geç bitsin diye mi
yaşamda sonuncu kalırlar?

- GÖREL -

ETİKA - 185
Sen onlara ne kadar benzersen
o kadar kolay yaşarsın.
Onlar sana ne kadar benzerlerse
yaşaman o kadar kolaylaşır.

ETİKA - 201
Gerçek ile yapmacık'ı
ayırdedilmez kılacak kadar
birbirine karıştırıp eriten o eşsiz yol:
Nezaket.

ETİKA - 208
İnsan mı paraya bağlı,
para mı insana bağlı?
Bu, insana bağlı.

- SÖZCÜKLERLE -

ETİKA - 25
Gerçek değer:
Gelmesi boşluk dolduran değil,
gitmesi boşluk yaratan.

ETİKA - 29
Her korkan kaçmaz.
Ama her kaçan, korkaktır.

ETİKA - 33

Güneşe gözlerini dikip bakarsan
gözün bozulur..
Gözlük takıp bakarsan
güneş bozulur.

(Yuvarlağın Köşeleri)

ONA DAİR:

ÖZDEMIR ASAF
(1923 - 1981)

Ben seni beklerken
ölmem ki...

"Sana anılarını yaz deseler neler yazarsın?
Anılar uydururum."

Ben uydurmayacağım. Özdemir Asafla ilgili anılar uydurmak kolay değil. Anı dediğiniz nedir ki! Belleklerimizde kalan birtakım tortular. Yaşadığımızdan kalan izler.

Bir ilkyaz günüydü. 'Servetifünun' sahibi Ahmet İhsan Tokgöz ölmüştü. Cenaze, Değirmendere'den kalkacaktı. Cavit Yamaç'la Denizyolları'na gitmiştik. Bizleri oraya götürecek bir motor bulabilir miydik?

Özdemir Asafla orda karşılaştım. Kızıl saçlı bir genç. O da gelmek istiyordu. Olmadı, bulamadık, gidemedik. Basımevine döndük. Cağaloğlu'nda Hürriyet gazetesinin arka sokağındaki Ahmet Ihsan Basımevine.

Şairdi Özdemir Asaf. Hukuk'ta öğrenciydi. "Yedigün" dergisinde şiirleri çıkıyordu. "Özdemir Özdem" imzasıyle... Başladı gidip gelmeye. Canlı bir kişilik, zeki, duyarlı... Adını beğenmemiştik. Kendisine uyan bir imzası olmalıydı. Özdemir Özdem, Özdemir Yasaman, daha bunlar gibi. Hiçbiri olmadı. Babasının adını sorduk. Asafmış. Danıştay üyesiymiş, ölmüş. Annesi ve ikiz kız kardeşiyle babadan kalma bir köşkte yaşıyormuş. Galatasaray'da on bir yıl okumuş, sonra Kabataş'tan mezun olmuş. Bir yıl kazanmak için yaşamdan...

*****

Yıl 1943'tü. Yirmi yaşlarında değil, tam yirmisindeydik. Şairler vardı bizden büyük: Cahit Irgat, Orhon Arıburnu, Suavi Koçer, Ilhan Berk, bir coşkudur gidiyordu. 'Eskilerle, eski saydıklarımızla tartışmalara giriyorduk. 'Çınaraltı' ile, Yusuf Ziyalar, Orhan Seyfİ'lerle... Köşe yazarlarıyla, Cemal Refik, Va-Nu gibi... Ankara'da Orhan Veli ve arkadaşları. Bir yanda Marx'çılığa gönül vermiş yazarlar, şairler. Kendilerine toplumsal gerçekçi diyenler.

'Servetifünun' dergisi bir başkaldırı ortamıydı. 'Manifest'ler yayınlıyor, eskilere ateş püskürüyorduk. Özdemir'e derginin orta sayfasını ayırmıştık, orda kısa kısa yazılar, takılmalar yazıyordu. Bir yandan da şiirler...

Kış gelmişti. 'Kovuk' adını verdiğimiz yönetim odasında dergiyi hazırlardık. Bir gün bir adam geldi, elinde öyküler. Bıraktı, okuduk, beğenmedik. Esat Mahmut öykünmesi şeyler... Birkaç gün sonra geldi durumu sordu. Beğenmediğimizi söyleyince bozuldu. Dergiyi karıştırdı, masaya fırlattı. "Bunlar mı şiir, bunlar mı edebiyat? Ben sizi bir şey sandım. Ben ne okurum bilir misiniz? Ben Balzac okurum."

Kimseyi beğenmiyorduk. Hele önceki kuşağın yazarlarını. Özdemir kendi sayfasında demediğini komuyordu. Yirmi yaşın ateşliliği! Biz mi öyleydik? Ama bizden çok öncekiler de öyleymiş. Ama şimdiki genç yazarlar, şairler galiba daha sağduyulu, daha anlayışlı, bizim eskilere yaptığımızı bize uygulamıyorlar!

*****

Karda kışta yollara düşerdik. Özdemir Asaf, Kenan Harun... Edirnekapı Caddesi'ne kadar uzanırdık, sonra Fatih'te küçük bir şarapçıda köfte

piyaz yerdik. Ucuz şarapla... Bir sevdiği vardı Özdemir'in. Atikali'deydi evi. Önünden bir bir bir daha geçip bakmak ışıklı pencereye...

Sonra o kızla evlendi Özdemir. Kaç yıl sonra bir daha evlendi. Şimdi boy boy oğulları var. Bir de onlardan büyük kızı. Cilt cilt kitaplar, şiirler, denemeler, özdeyişler: 'Dünya Kaçtı Gözüme', 'Bir Kapı Önünde', Nasılsın', Yalnızlık Pay laşılmaz', 'Yuvarlağın Köşeleri" en sonra da 'Ça'...

'Bana yaşadığın şehrin kapılarını aç
Sana diyeceklerim söylemekle bitmez
Yıllardır yaşamamdan çaldığım zamanlar
Adına düğümlendi.

Bana yaşadığın şehrin kapılarını aç
Başka şehirleri özleyelim orada seninle
Bu evler, bu sokaklar, bu meydanlar
İkimize yetmez."

Yemek yer miydi Özdemir? İçerdi daha çok. Yerken de iki kat yerdi, içki baş dostuydu. Hele son yıllarında. Siyah peleriniyle dolaşırdı. Şiir için yaşayan şiir için ölen adam. Ölçütleri genişti, sonsuzdu. Tıpkı Neyzen Tevfik'e adadığı şiirdeki gibi:

'Bütün metroların ve santimlerin
Bütün kiloların ve gramların
Bütün rakıların
Ürktüğü adam.'

*****

Bir kez ölümle tanıştığını anlatmıştı. Daha çok gençken... Canına kıymayı düşünmüş. O kadar yoğunlukla düşünmüş ki, öldüğünü sanmış kısa bir süreliğine. Haliç'e bakan bir kanapede anlatmıştı bunu. Dinlemiş, ama inanmamıştık. Bir çeşit fantazi saymıştık. Yakışıyordu ona böyle düşlemeler!

Koca paltosunun ceplerine köfteleri, ekmek dilimlerini, elmaları doldurduğu günleri anımsıyorum. Bir bir çıkarıp masaya koyuşunu... Köşkün bahçesinde kurulmuş sofrayı. Yemeğe çağıran zil sesini. İlhan Berk ürkmüştü o sesten, anlayamamıştı! Burjuva alışkanlığı diye gülmüştü. 1954 ilkyazında Çamlıca Lisesindeki toplantıya gittiğimizde

Sait Faik, Haldun Taner ve genç kız arkadaşlarla bahçede sek sek oynandığını... Sait'le Özdemir'in geçirdiği günleri, geceleri... Ölümden önceki son dostuydu belki Özdemir.

*****

Çağdaş şiirimizdeki yeri mi? Kimseye benzemeyen, kimseden ışık almayan, yalnız kendi zekâsı, içgüdüsü, kendine özgü bakışı, duyuşu olan bir şair.

'Beni çağırmadınız, ben kalkıp geldim
Uzaklardan size bir haber getirdim geldim.

Bıraktıklarınızdan, unuttuklarınızdan
Sımsıcak anılası günler getirdim geldim.

Gömütleri andıran yapılarınızdaki
Yaşantılarınıza evler getirdim geldim

Tek tek, ayrık, soluyan bitkiseller yerine
Yüzyüze, donuk, gülen sizler getirdim geldim.

Solarken suladığım, koparken bağlandığım
Ölürken canlandığım sözler getirdim geldim.'

*****

Bir şair gibi yaşadı. Fransanın 19. yüzyıl sonu şairlerinin yaşamından bir parçayı yaşar gibi. Basımevciyken de şairdi. İçkili lokanta işletirken de... Bir parti gazetesinde gündelik yazılar yazarken de. Kitabevleri açıp kapatırken de... Şairdi. Bana sorarsanız 'şair' kimdir, nasıl bir şeydir diye. Size, Özdemir Asaf'ı gösteririm.

"Bir gün - herkes kendi bahçesine derlerse - Hazır mısınız?" diyebilen, "Ölünceye kadar seni bekleyecekmiş - Sersem - Ben seni beklerken ölmem ki - Beklersem" diye kesip atan bir kişi 'şair'den başka ne olabilir ki?

OKTAY AKBAL

ÖZDEMİR ASAF

“Bazıları bir şeyler yazar da yorumlara yeltenir diye, ölmekten korkuyorum.” diyen bir şair için bir şeyler yazmaya çekiniyor insan. Neyse ki bir saygı yazısı bu. Türk Dili’ne katkılarından dolayı.

Türk Dili dergisine otuz kadar şiir vermiş Özdemir Asaf. İlki Aralık 1959’da çıkar bunların: Yoğun. Sonra sırasıyla Beyefendi (çeviri), Elektronik, Şiir, O Işık, Soru, Bil, Kımıltı, Sapak, Değirmen, Öğreni, Yalın, Bir Gün, Müzik İçin Övgü, Susmanın İkinci Yüzü, Varı, Şey, Gibi, Sana, Senden, Müzik, Denklem, 1/2 ve 2/1, Katmer, Dokuza Doğru, Değirmen, Yol’un şiirleri yayımlanır yetmişli yıllara kadar. Dergideki son şiiri Çağrı Balladı ise Ekim 1978’te çıkar. Çoğu kısadır bu şiirlerin ve bir ikisi, bazen üçü bir arada yayımlanır. Zaten o, kısa şiirlerin şairidir.

Her zaman tren kalkmak üzere
Kısa kesin söyle’den yanayım
(’ça)

Ama şiirlerinin kısa oluşu -şiirin boş zaman uğraşısı olduğu yaygın anlayışına göre- onları boş zamanlarında yazdığından değildir. Aslında o hep şiir yazar. Boş zamanlarında ise okullara başlar, okulları bırakır (Galatasaray Lisesi, Kabataş Erkek Lisesi, Hukuk Fakültesi, İktisat Fakültesi, Gazetecilik Fakültesi) ve çalışır (sigortacılık, çevirmenlik, yayıncılık).

Bunun dışında hep yazar. Yazdıkça da yorulur: “Yazarken, yazdıkça, yazınca yorulurum. Yorgun düşerim. Aklımdan geçenleri, geçerken toplamak işim değil. Aklımdan durmamacasına bir şeyler geçer.

(...) Yaşamda akıldan geçenleri geçerlerken toplamak her türlü uzunluğu kolaycana verirdi. Ve bu yola girmek olanaksızdı. (...) Kısayı ve kısada ağırı (gramaj) bulmak için en iyi ortam varken."

Bu ortamda yazdığı şiirlerini kendi kurduğu yayınevinde "Yuvarlak Masa Yayınları" adı altında yayımlamaya başladı. Buradan çıkan ilk eseri Dünya Kaçtı Gözüme (1955)'de yaşama telaşı, yalnızlık, ayrılık, sevgi gibi konular üzerine duygu ve düşünce yüklü şiirleri yer alır:

Yaşamak değil,
Beni bu telaş öldürecek.
(Telaş)

Benim söylemek için çırpındığım gecelerde,
Siz yoktunuz.
(Altıncı Gün)

Bütün renkler aynı hızla kirleniyordu,
Birinciliği beyaza verdiler.
(Jüri)

Ben yürümeye başlayınca denizlerin üstünde
Karalarda koşanlar durup bana baktılar.
(Macera)

Kısa şiirine tezat "Tükenmez Dolmakalem Doldurulur, Kırılmaz Cam Tamir Edilir Yüzyılında İkiye Ayrılmış Bir Şeyin Bir Parçası Konuşsaydı" gibi çoğu şiirinden uzun başlıklar da kullanmıştır bu ve sonraki eserlerinde.

İkinci kitabı Sen Sen Sen (1956)'de ikinci biri sızar şiirlerine:

Seni görünce
Aynı anda geçer aklımızdan
Aynı düşünce..
Duvar gibi aramızdan.
(Incognito)

Sana güzel diyorlar;
Sakın olma
(Saygı)

Sen bana bakma,
Ben senin baktığın yönde olurum.
(Yön)

Artık beni kimse yalnız bırakamaz.
(Mythe)

Bundan sonra da kolayca çıkmaz o kişi. Bu kişi üzerinden verir toplumsal ve bireysel ilişkilerdeki ben'inin yerini. Dolayısıyla şiirlerinde düşünce yükü ağır basmaya başlar.

Üçüncü eseri Bir Kapı Önünde(1957) bu bakımdan ezberlenmesi kolay ama anlaşılması zor, şerh isteyen şiirlerinden bolca örnek taşır:

Kime sorsan,
Evinde bir oda eksik.
(Bili)

Bana yalanlar söylese yetinecektim.
Ama yalan söyledi.
(Nokta)

Sana gitme demeyeceğim,
Ama gitme, Lavinia.
Adını gizleyeceğim
Sen de bilme, Lavinia.
(Lavinia)

Bu açıklama ihtiyacını yalınlığa bağlar Özdemir Asaf:

"En yalın olandır açıklamayı gerektiren. Kendi deneyimlerimde gördüm.. Benden, şiir serüvenlerim boyunca, en çok, kısa şiirlerimi, beş-altı sözcüklü olanlarını açıklamamı istediler. Yalın'ın yadırgatması beni öyle kamçılamıştır. Ben de üzerine-üzerine gittim. Önceleri alaya varan çıkışlar ben direnince dağıldı."

Dolayısıyla dördüncü kitabı Yumuşaklıklar Değil (1962) ve sonraki Nasılsın (1970)'da çoğun yine kısa şiirleri yer alacaktır. Kendine özgü üslubu ve diliyle kimi konulara değin yergi havasında yazılmış şiirleri de vardır bu eserde:

"Ölüm Allahın emri",

Trafik olmasaydı.
(Sürek)

Aslında bu ve benzeri şiirlerindeki konulara düz yazılarında biraz kurcalamıştır Özdemir Asaf:

“Gün geçmiyor ki gazetelerde taşıt kazaları hem de gittikçe büyüyerek ve çoğalarak: 18 ölü, 26 yaralı, 8’inin durumu ağır... (...) Fikirler kadar araçlarla da ilişkilerimizi düzenlememiz gerekiyor. ‘Ölüm, Allah’ın emri, trafik olmasaydı.’ sözü şimdiki durumumuza en uygun olanı galiba.”

Bu bakımdan, düz yazılarında şiirine zemin oluşturan düşünüşleri bulmak mümkündür. “Yalnızlıktan korkmak ya da korkmamak değildir önemli olan. Onu duymak ya da duymamak önemlidir. Yalnızlık dışarıdan gelmez; insanın içindedir.” sözleri sanki sağlığında yayımlanan son eserine de adını veren Yalnızlık Paylaşılmaz şiirine hazırlık gibidir.

Bu kitabı 1978’te, bundan önceki şiir kitabı Çiçekleri Yemeyin ise 1975’te yayımlanmıştır. Türk Dili dergisinde yayımlanmış Müzik, Yol’un, Susmanın İkinci Yüzü, Şiir, Denklem, Sana, 2/1-1/2, Müzik İçin Övgü, Değirmen, O Işık, Bir Gün, Biri, Varı, Katmer, Gibi, Şey, Yalın, Senden, Bil, Öğreni gibi şiirlerin çoğunluğu da bu eserinde yer almaktadır.

Bir kez geçer, bir insan karşı’ya
Ondan sonra artık her-şey karşı’dır
(Değirmen)

Sağlığında yayımlanmayan şiirleri ise Benden Sonra Mutluluk (1984)’ta bir araya getirilmiştir. Yine sağlığında yayımlanan Yuvarlağın Köşeleri(1968)’inde yer alan yazılarının devamı ölümünden sonra Yuvarlağın Köşeleri 2 (1986)’de; öyküleri Dün Yağmur Yağacak(1987)’ta bir araya getirilir.

Ölümünden sonra yayımlanan en son eseri “’ça” (1988) ise eşi Yıldız Arun tarafından hazırlanmıştır. Bu eserde Asaf’ın hayata dair birçok farklı konuya çok farklı açılardan eğildiği görülür. Şiirinin içeriği ve nasıl yazıldığına dair önemli ipuçları verir:

“Eski çağlarda yalnız kalmamak için ne düşünülmüşse bugün o düşüncelerin gerçekleşmesi yüzünden yalnızız.”

“Bakmayın siz, hüzünlü insanların yakarmalarına, hüzünde

birleştirici bir yan vardır; hüzünlüler acılı da olsa birleşirler. Siz neş'eye göz kulak olun. Her işin başı onda, şeytanlık ondan çıkar. Yüzeysel, ayırıcı, acımasızdır. Kaldırın bakın, her hüzün taşının altında o var."

"Yaşadığımı şiirlerimde en yoğun yönleriyle, en kesin sandığım biçimlerde, en kısa olduğuna inandığım ölçülerde verdim, veriyorum, vereceğim."

"Bir satırda bitmeyen şiir bence sonsuz bir azaptır."

Türk diliyle ilgili görüşleri de vardır bu notlar arasında. Orada da şiirlerindeki gibi lafı dolandırmadan, süslemeye çalışmadan der diyeceklerini. İlkin Türkçeyi Seveceksin başlıklı bu yazısında ilkin sevmek'in ne nasıl olacağını açıklar: "Bir şeyi sevmek demek o şeyin bütün parçalarının yerini bilmek demektir, yerini anlamak demektir. Onların arasında seçmeler yapmamak demektir."

"Bir şeyi sevmek demek, o şeyin bütün hallerini, ve o hallerin içindeki ve dışındaki onun parçaca ve bütünce durumlarını görmek, görebilmek demektir. Alışamamak, yani yetinememek demektir."

"Bir şeyi sevmek demek, o şeyin ölümünü kendi ölümüne bağlı görmek demektir. Öyle ki kendini öldürmekle onu, onu öldürmekle kendini öldüreceğine inanmak demektir."

Buradan da lafı Türkçeye getirir: "Türkçeyi sevmek demek, onun bir ses veren parçasından sesler veren cümlesine kadar nesi varsa onları yerlerce ve durumlarca hırsız veya yalancı yapmamaya çalışmak demektir.. Geveze veya kaçak, küstah veya korkak yapmamak demektir.. atılgan veya sinsi, köle veya esir kılmamak, bol veya ucuz, kolay veya yanlış harcamamak lazımdır. Bitişiklerini, yanaşıklarını, incelik, kalınlık düzenlerini keyfince bozmamak demektir."

Çağdaş Türk edebiyatının kendine özgü şairi 1981 yılında aramızdan ayrılmıştır.

Not: Yazıdaki alıntılar Türk Dili'nden ve Adam Yayıncılıktan çıkan Bir Kapı Önünde (1982), 'ça(1988) kitaplarından yapılmıştır.

ÂDEM TERZİ

MEVHİBE BEYAT
1925-2007

ÖZDEMİR ASAF'IN ŞİİRİ

Lavinia, Türk edebiyatının son yarım yüzyılında sevgiden söz eden en ünlü şiirlerinden biridir. Özdemir Asaf'ın 1950'lerin sonunda yaygınlaşmış edebiyat "matine"lerinde "r"leri yutarak kendine özgü bir biçimde seslendirdiği bu sade şiir, en çok alkışlanan ürünlerdendi. Uzun yıllar radyoda okundu, sevgi şiirlerine yer veren derlemelerde daima yer aldı, şimdi de internet sitelerinde dolaşıyor...

Örneğin Ahmet Muhip Dıranas'ın, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, Nazım Hikmet'in, Cemal Süreya'nın, Ataol Behramoğlu'nun şiirlerini benimsemek derinleşmiş bir şiir beğenisi, ya da belirli bir dünya görüşü gerektirir.

Özdemir Asaf'ın söz konusu şiirinin seslendiği çok geniş topluluk ise -büyük çoğunluğuyla- iyi şiire ulaştıracak bir hazırlıktan geçmiş de değildir!

Yeni kuşakların beğenisini kazanmayı sürdüren bu gösterişsiz şiiri, Haluk Oral'ın "Şiir Hikâyeleri, 2008" kitabı, -ünlü "Lavinia" şiirininin konu edindiği genç kadından söz ederek yeniden gündeme getirmişti.

Şiirin izini süren Prof. Oral'ın anlattıklarına eğilmeden önce, ozanın dizelerini anımsamak yararlı olacaktır:

LAVİNİA

Sana gitme demeyeceğim.
Üşüyorsun ceketimi al.
Günün en güzel saatleri bunlar.
Yanımda kal.

Sana gitme demeyeceğim.
Gene de sen bilirsin.
Yalanlar istiyorsan yalanlar söyleyeyim,
İncinirsin.

Sana gitme demeyeceğim,
Ama gitme, Lavinia.
Adını gizleyeceğim
Sen de bilme Lavinia.

H. Oral, şiirdeki genç kadının gerçek adını tiyatro sanatçısı Mücap Ofluoğlu'nun "Bir Avuç Alkış, 1985" kitabından öğrendiğini bildiriyor:

"1958-1959 tiyatro mevsiminde, Strindberg'in 'Matmazel Jüli'sini sahneye koyarlar. Mücap Ofluoğlu bu oyunun giysilerini Mevhibe Beyat'ın çizdiğini belirttikten sonra, Mevhibe, Güzel Sanatlar Akademisi'nde okuduğu yıllardan beri güzelliği ve cana yakın dostluğu ile çevresini etkilemiş, sevgilileriyle, şiirlere yansıyan çekiciliğiyle ünlü bir şairimizin Lavinia'sı olmuştu' cümleleriyle Lavinia'nın kimliğini açıklar."

H. Oral daha başka kaynaklara da uzanıyor. Böylece şiirdeki Lavinia'nın gizlenen gerçek adının "Mevhibe Beyat" (1925-2007) olduğunu öğreniyoruz. Oktay Akbal'ın akrabasıymış. Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirmiş. Resim yapmış, şiirler yazmış, modacı arkadaşı Melda Kaptana ile birlikte çalışmış. Bir ara İhan Selçuk'la, bir ara da Öztürk Serengil'le evliymiş. Özdemir Asaf'ın şiirindeki adın kaynağı ise Roma tarihidir: Lavinia, Romalıların atası olan kral Latinus'un kızıydı. Latium'daki Lavinium kenti, onun onuruna kurulmuştu... Özdemir Asaf'ın sevgiyi, sevgiliyi konu edinen daha birçok şiiri vardır:

SAÇLARI

Bilmiyorum ne vardı saçlarında
Rüzgâr mı delice eserdi,

Gözlerim mi öyle görürdü yoksa...
Saçlarının her hali hoşuma giderdi.

Özdemir Asaf, 1940'ların alaycı, taşlamacı şiirine örnekler vermeyi daha sonraları da sürdürmüştür. Kahramanı "küçük adam"dır:

KALIN İSTASYONU

Kalın istasyonu müdürü
Hasan Kalabalık...
Kalın istasyonu hareket memuru
Hasan Kalabalık...
Kalın istasyonu gişe memuru
Hasan Kalabalık...
Bir akşam, memurlarını
Akşam yemeğine çağırdı.
Yenildi, içildi geç vakitlere kadar,
Hikâyeler anlatıldı.
Kalın istasyonu müdürünün evinde
O gece yatıya kalındı.

Özdemir Asaf'ın şiirinin geniş topluluklara ulaşmasının nedenlerinden biri, sık sık sevgiden üstelik açık, yalın bir biçimde söz etmesidir. O, asıl kolayca akılda kalan, kısa şiirleriyle ün kazanmıştır:

TELAŞ

Yaşamak değil,
Bu telaş beni öldürecek

JÜRİ

Bütün renkler aynı hızla kirleniyordu
Birinciliği beyaza verdiler.

SAYGI

Sana güzel diyorlar
Sakın olma.

ULTRA

Bir kelimeye
Bin anlam yüklediğim zaman
Sana sesleneceğim.

SEVİNÇ

Bana bir mektup geldi,
İçinden ben çıktım.
Düşüncenin ozanı olmayı amaçlamıştır. Okurunu düşünmeye çağırır.
Herkes kendi kendisine düşünebilmeli, bu düşüncesinin insanı olmalıdır:

DÜŞÜNGÜ

Hepsinin gelmesini bekleme;
Bir kişi gelmeyecek.
Sen alışmayasın diye,
Korkmayasın diye,
Düşünesin diye...

Kendine yetmen için...
Herkesin kendinden kaçacağı yerlerde
Sen kaçmayasın diye.

Gelenler gitmeyecekmiş gibi...
Doğumlarda ölümlerde
Duyasın diye.

Bildiğini bildirmek için
Bilmemeyi öğrenmelisin.
Tam kalasın diye.

Hepsinin gelmesini bekleme,
Sen var olasın diye.
Bir kişi gelmeyecek,
Sen, bir olasın diye.

Şaşırtıcı, beklenmedik sözler söyler. Mantıksız görünen böyle tümceleri, dillerde dolaşır: “Dünya kaçtı gözüme”

“Bir leke, silmeyegör,

Leke kalır, sen çıkarsın.”

Kimi zaman çelişkileri dile getirmiştir:

Canbaz düşüp can verir; tükenmez
kalem doldurulur, kırılmaz cam
tamir edilir...

Kuşağının yaygın izleklerinden yaşama sevinci, onun şiirlerinde de kendini gösterir:

Sabah; bir yeni dünya gibi geliyorsun;
Öylesine süslü, öylesine sadesin ki...
Sen o kadar güzelsin ki sabah,
O kadar güzelsin ki.

Sigortacılık, gazetecilik yapmıştır; basımevi, içkievi işletmiştir. Bu iş kolları onu hareketli yaşamın içine yöneltmiştir. Sanatçıların kalabalık ortamıyla kuşatılmıştır. Buna karşın şiirlerinde yalnızlıktan sıkça söz eder:

Yalnızlık paylaşılmaz.
Paylaşılsa yalnızlık olmaz.

İstanbul’un semtlerini, eski şarkıları anarken derin bir duyarlığın içindedir:

ŞARKILAR

Her şarkının götürdüğü yer başka,
Hepsi başka başka sinmiş içime.
Biri, Büyükdere’ye götürüyor,
Biri, on altı yaşımın Kadıköy’üne.

’Kimse sevgimi bilmez’şarkısı
Eskiden ağlatırdı beni;
Şimdi düşündürüyor.

Şarkıları konu edinirken geçmişle bugünü karşılaştıran derin duyarlıklı başka şiirleri de vardır:

ESKİDEN

Ne güzel şarkılar vardı eskiden,
Gençliğimizi donatırlardı.
Hep iyi şeyler hatırlatırlardı
Geçip gitmiş devirlerden.
Sevgi ve ümit yaratırlardı.
O zaman her şey uzaktı ölümden.
Yanık şarkılar bile neşeli başlardı.
İster istemez saadet taşardı
Gamsız gözlerimizden.
Ne güzel zamanlar vardı eskiden

Her karşılaşmalarında, Sabahattin Eyuboğlu'nun ondan, "Onarmak Zordur" şiirini okumasını istediğini anlatır:

Şarkılar değil de
Hep kulaklar bitiyor,
Onarmak zordur.

Bir yürek üşümüş
Kapamış kapılarını,
Onarmak zordur.

Bir şey yitirilmiş
Hiç eskimeyecektir
Onarmak zordur.

İnsanın içine düşen korku
Özgürlüğünden olmuştur,
Onarmak zordur.

Ölümü düşünmek yenilmek,
Sevmek ölümü yenmektir
Onarmak zordur.

Elbette toplumsal sorunlar karşısında eleştirileri olan bir aydındır Özdemir Asaf:

YAZISINI BEKLEYEN BİR TAŞ İÇİN BİR YAZI

Güzel çirkinliklerle, çirkin güzellikleri
Değerlendiremeyen saraylar kuruluyor.
Değerlileri satıp tüm değersizlikleri
Pazara sürmek için pazarlar kuruluyor.

BİLDİRİ

Bizler savaş ölüleriyiz,
Bundan böyle karşı karşıya
değiliz;
Bildiririz.

Dille hesaplaşan, gücünü dilden alan bir şiirdir onunki. “İn vivo, altro, ego, mythe, tentation, incognito, vixit” gibi yabancı sözleri kullanması yadırganır. Ancak onun, “düşüngü, gidenek, birikik, bakı” gibi yeni Türkçe sözcükler ürettiği de görülür. “Yeni sözler demeye geldim yeni seslerle” der. Döneminin Fazıl Hüsnü Dağlarca’dan Oktay Akbal’a kadar uzanan edebiyatçılarında yaygın Türkçe sevgisini o da -kendi anlatımıyla- dile getirmiştir:

“Türkçeyi sevmek demek, onun bir ses veren parçasından sesler veren cümlesine kadar nesi varsa onları yeryerce ve durumlarca hırsız veya yalancı yapmamaya çalışmak demektir... Atılgan veya sinsi, köle veya esir kalmamak, bol veya ucuz, kolay veya yanlış harcamamak lazımdır. Bitişiklerini, yanaşıklarını, incelik, kalınlık düzenlerini keyfince bozmamak demektir.”

Sözcükler karşısındaki tutumunu anlattığı bir şiiri vardır:

NASIL

Havalarda yakalar da tilcikleri (sözcükleri) ben,
Atarım gene havalara, havalara atarım,
Ve tutarım da onları tam düşerlerken,
Nasıl atarım, nasıl tutarım anlamam,
Anlamlarına basıp kendimi de atarım,
Seni düşünüyorumsa kendimi tutamam...
Nasıl uçmam, nasıl düşmem anlamam.

Özdemir Asaf, “Yaşadığımı şiirlerimde en yoğun yönleriyle, en kesin sandığım biçimlerde, en kısa olduğuna inandığım ölçülerle verdim, veriyorum, vereceğim,” demişti. Şiirinin bu çalışma tasarısına neredeyse bütün bütüne uyduğu söylenebilir.

KONUR ERTOP

Bütün Dünya, Ocak 2012

ÖZDEMİR ASAF’TAN SONRA MUTLULUK

Şair denince insanların aklına genelde sıkıcı işlerle uğraşan, devamlı mutsuz ve melankolik kişilikler geliyor malesef. Özellikle çok değerli şairler içeren kültürümüzde de böyle olması çok yazık. Hayatı dolu dolu yaşayan, soluduğu havayı en derinlerine işletebilen ve duygu yoğunluğunun tavan seviyede olduğu insanlardır şairler. Onlar hayata bambaşka bir gözle bakar.

Onlara mavi daha bir mavi, gökyüzü daha bir parlak ve karanlık da bir o kadar sönüktür. Burada adı geçen karanlığın kötü anlaşılmaması lazım, o karanlık bir farkındalık, bir ermişlik göstergesidir bence. Unutulmamalıdır ki karanlığı ne kadar dolu dolu yaşayıp yorumlarsak, gökyüzünün ne kadar parlak olduğunu ancak o zaman anlarız. İşte şair olmanın en büyük sırlarından biri budur. Ben de yazdığım şiirlere şöyle bir baktığımda, şiir yazmanın ne kadar kutsal ve değerli bir şey olduğunu bir kez daha görüyorum.

Gündelik hayatta insanlar kargaşaya, sinirli davranışlara karşılık verirler, daha doğrusu karşılık verme zorunluluğu hissederler; fakat şairler uğradığı onca vatan hainliği suçlamalarına ve haksız hakaretlere maruz kalsalar bile sessizliğini koruyarak, dertlerini kağıda dökerler. İşte şairi ve şiirini bu denli güzel kılan şeylerden biri de budur. Yazmaya uğraştığım şiir kitabımın başında da dediğim gibi sığmıyor duygular kalbe, taşıyorlar şiire.

ŞAİR

"ince'den
birçok sözünü düşündü
sizin için.

ama önceden
olmayan bir oyunu
oynadı nice' den.

yeni bir biçim,
yeni bir kuram,
yeni bir konum adına.

bir konu
bir kent oldu
bin yorum adına.

boyutlarınız küçülmesin diye
evren buluşlarına karşı
insan buluşlarıydı.

politika kızıştıkça
sevi'den bilim,
duruşlarıydı

olaylar kalabalıktı;
bir kişiydi, büyük ses:
kalbinin vuruşlarıydı."

Yukarıda paylaştığım şiir Özdemir Asaf'ın en değerli şiirlerinden biri olan "Şair" isimli şiiridir. Şairlere bakış açıma tercüman olmuştur adeta Özdemir Asaf. Şair hep yeninin peşindedir, adeta bulunduğumuz

evrenin sürekli yeniliklere kanat açması gibi. Yeni şairin anahtar sözcüğüdür eserlerinde ve yaşantısında.

Eserler yoktan var olur, içimizdeki duyguları hareketlendirir ve hislerimizi gökyüzüne çıkarır. Her bir şiir bir dışa vurumdur. Duyguların dansı yerini coşkulara bırakır, ve muhteşem bir ahenk ile çalkalanır yüreğimiz. Şiirlerde konu sınırlaması yoktur ve özellikle Özdemir Asaf şiirlerinde biçim kaygısı ve kalıplara uydurma ihtiyacı yoktur; bu da böyle değerli eserleri doğurur. Şiirde de yazdığı gibi şiiri bir hikaye gibi düşünürsek, hikayenin kahramanı şairin kalbinden gelen dürtüdür. Benden Sonra Mutluluk kitabında, “Daha” isimli şiiri beni çok etkilemiştir.

Ben kendime,
Yalanlar söyledim.

Sonra ben o kendimden,
Onları dinledim.

Dinledim.
Dinledim.

Burda bahsedilen şiir değil midir aslında? Duygular taşar kalbimizden, kendimizi kandıramayız, taşan duygular kalemimizin mürekkebi olur akar sayfaya.

İnsanların onsuz yapamadığı ve masum bir şekilde muhtaç olduğumuz bir şey kaldıysa bu dünyada, o da aşktır. Her söylediğimizde içimizi ürperten, karnımıza tatlı bir ağrı olarak saplanan ve hep korumak istediğimiz aşk duygusu. Şiirler aşıkların buluştuğu ortak noktadır. Özdemir Asaf kendi aşk davasını kaleme almıştır Benden Sonra Mutluluk kitabındaki “Daavaa” isimli şiiri ile.

Ya çok sevdiğimden,
Ya da sen inandıramayınca
Bir dava açtım.

Yargılama aşk katında sürdü
Ve savunma hakkını
Sonsuza sınırladım.

Duruşmada yalnız gözlerdir tanık,
Eller,kollar bağlanmamıştır...
Yolunda karar aldım.

Sevide de, kinde de
- Bir üstü olmadığından -
Temyiz yolunu kapadım.

Taraflardan sen, özgür ceza'ya...
Ben, ağır-ceza'ya çarptırılmıştır...
Cezayı onayladım.

Bu davalısız, davacısız yargılamada
Seni bensizliğe, beni sensizliğe bırakma kararı alınmıştır,
Duruşma kapanmıştır.

Ne kağıt yırttım,
Ne kalem kırdım...
Aldım kalemi elime,
Bu dava dosyasını yazdım.

Aşkını, yaşadığı platoniği bir başkası bu kadar güzel kaleme alamazdı herhalde Özdemir Asaf kadar. Şair kendini yazmış ve kendi oynamıştır daha önce de değindiğim gibi. Bu şiir kitabını okuduktan sonra ufkumun biraz daha geliştiğini ve muhteşem bir estetik haz aldığımı gönül rahatlığıyla söyleyebilirim. Ayrıca fark edilebileceği üzere, Özdemir Asaf farklı ve kalıplara uydurmadığı serbest tarzını “Benden Sonra Mutluluk” ile bir kez daha göstermiştir, ki bu özellik bu şiir kitabını yaş ve seviye fark etmeksizin herkes tarafından okunabilir kılmaktadır.

ARDA KARABEY

final-20141-TURK-101-3-21401267

SERVETİFÜNUN VE ÖZDEMİR ASAF

Cağaloğlu'nda, anacaddeye paralel o küçük sokakta, İstanbul Kız Lisesi'nin tam karşısında bir bina... Ahmet İhsan Matbaası. Binanın giriş kısmı uzunca bir dehliz gibi. Hemen sağda bir kapıdan geniş bir salona giriliyor. Bir antre de denebilir buraya. Sağda beş altı metrelik bir banko. Bankonun bittiği yerde pirinç parmaklıkla bir bölme ile ayrılmış, küçük girişli, küçük bir oda. Bir masa ve dört beş sandalye sığacak genişlikte, ancak. Ünlü bir edebiyat kuşağını, Tevfik Fikret gibi büyük şair üstatlarını sinesinde barındırmış ünlü Servetifünun dergisinin yönetim yeri bu küçük oda.

Yıl 1943. Derginin adına küçük bir ilave yapılmış şimdi: Servetifünun-Uyanış olmuş. Küçük odadaki masanın sahibi, yani derginin Yazı İşleri Müdürü Cavit Yamaç: 23 yaşında, esmer, yakışıklı, simsiyah gözleriyle, ciddi fakat dostane bir hava içinde çevresine sempati saçan bir delikanlı. Birkaç yıl önce Romanya'dan Türkiye'ye göç eden bir ailenin entelektüel, Batı edebiyatı ile haşir neşir çocuğu. Bir iki yabancı dil biliyor, özellikle Fransız edebiyatını kaynağından devamlı izliyor. Şair ve edebiyatçı. Şiir yazıyor, hikâyeler yazıyor, roman denemelerine girişiyor, ciddi ve mizahi eleştiri yazıları yayımlıyor. Fransızca ve Romenceden kaliteli yazılar çeviriyor.

Masasının etrafında en sık görünen kişiler Gavsi Ozansoy, A. Suavi Koçer, Saim Nahit Bilga, Oktay Akbal, Esat Sadun Sümer, Özdemir Asaf ve ben... Taşrada öğretmenlik yapmakta olan İlhan Berk'le Osman Turgut Pamirli'yi o yılın yazından itibaren okulların tatilinde ben de aramızda görmeye başlıyorum. Ekibin en genciyim ben; 18 yaşında bir lise öğrencisi. Ama ötekiler de Yamaç emsali.. Benden, bilemediniz üç beş yaş büyükler. Sanırım Suavi, Saim biraz daha yaşlılar bizlerden.

İki yıl evvel Afyon Lisesi'nde okurken Servetifünun'da imzasını gördüğüm Yamaç'a yazdığım bir mektuba eklediğim bir şiirimi beğenerek bana cevap verince başlayan dostluğumuz o güne dek yazışma ile sürmüş. Gerek Afyon'dan, gerek Mersin'de Deniz Lisesi'nde öğrenci iken yazdığım ve mektupla yolladığım şiirler İstanbul'da Servetifünun'da, Yücel'de, Ankara'da Varlık'ta, Dikmen'de falan yayımlanmış. Hatta o ara Yücel dergisinin Orhan Burian tarafından hazırlanıp yayımlanan bir antolojisinde, kitabın son kısmındaki "Nebula" başlıklı bölümünde bir şiirim yer almış.

O yıl İstanbul'a ilk gelişim. Saraçhanebaşı'ndaki ünlü Hayriye Lisesi'nin 10. sınıfındayım. Sanat ve şiir aşkı ile okul kitapları dengesini zelzeleye uğratmaktan kendimi alıkoymadığımdan Afyon'da belge almaktan kurtulmak için kapağı atmak zorunda kaldığım Hayriye Palas'tayım.

Hepimiz heyecanlı bir şiir ve sanat humması içindeyiz. Nâzım'ın "putları devirme" döneminden sonra Garip'le başlayan modern şiir akımlarının atmosferinde biz de Yamaç'ın, Ozansoy'un öncülüğünü yaptığı yeni bir hareketin içindeyiz. Her gün dergideyiz. Harıl harıl çalışıyoruz. Ötekiler, en azından liseyi bitirmiş oldukları, bazıları üniversitede okudukları için serbestler, rahat rahat gelip gidebiliyorlar. Ama benim durumum ters mi ters. Zira yatılı öğrenciyim. Hayriye Palas'ın "palas"lığı ders bakımından devam ediyor ama bizden önceki dönemlerde uygulanan elini kolunu sallaya sallaya okula girip çıkma serbestisi kalmamış.

Geceden yaptığımız planlarla sabahları daha şafak sökerken –çeşitli amaçlara yönelik kaçaklar– yataklarımızdan fırlıyor, kahvaltıyı falan beklemeden duvarlar tırmanarak, dikenli teller üstünden atlayarak aşabiliyoruz okulun kilitli, kocaman demir kapısını. Meram etseler onu da önleyebilir okul yöneticileri ya. Zira kaçışlarımızın çoğunda kara yağız, şişmanca müdür yardımcısını pencereden bizi seyrederken görüyoruz. Koltuğumda Fransızca edebiyat dergileri, şiir kitapları, Le Petit Larousse'lar, sözlükler... Bir iki saat Safa Yeri kıraathanesinde oyalanıp çayımı içtikten, simidimi yedikten sonra ver elini Cağaloğlu, ve de Servetifünun...

Küçük odada sıkış tepişiz her saat. Ha babam bir şeyler yazıyoruz. Şiir, mensur şiir (poème en prose), hikâye, eleştiri vs. Bazen yazı yetiştirmek için yersizlikten bir ikimiz civardaki kahvehanelere gidip çalışıyoruz, yazılarımızı getirip Yamaç'a veriyoruz.

Eski edebiyatçılar bize ateş püskürüyor, biz onlara. Bunlardan en ilginci, şüphesiz, baba-oğul Ozansoy'ların kapışması. Gavsi bizim dergide babasına veryansın ediyor, babası Halit Fahri Son Posta'da oğluna ve arkadaşları olan bizlere. Akbaba'da da iki belalımız var: Babıâli'nin ünlü Siyamlı Bitişik İkizler'i Orhan Seyfi (Orhon) ile Yusuf Ziya (Ortaç). Böylece "Hece'nin 5 Şairi"nden 3'ü ile karşılıklı diktiğimiz topları daimi salvo halinde bulunduruyoruz.

Faruk Nafiz'le Enis Behiç'in sesleri çıkmıyor ama Faruk Nafiz'i biz boş bırakmıyoruz. Her sayımızda onun şiirlerine mutlaka bir iki endaht ediyoruz. Ben bir yazımın tamamında Faruk Nafiz'e çullandığımı çok iyi anımsıyorum. Akbaba'cılarla Halit Fahri sık sık bizi aşağılayıcı yazılar yayımlıyorlar.

Sade onlar mı? Oktay'la Esat'ın (ve de Yamaç'ın) İstiklâl Lisesi'nden hocaları olan Zahir Güvemli de bu arada Akbaba'daki bazı yazıları karikatür-vinyetlerle süslüyor, bizi yırtık ya da yamalı pantolonlu okul kaçakları olarak gösteriyor. En çok da Esat küplere biniyor bunlara; arada bir Arap damarı kabarıyor (soyca Arap kökenliydi rahmetli) "Bırakın beni gidip şu Yusuf Ziya'yı adamakıllı bir pataklayayım" diyor; Güvemli'ye de "Bakın da hele şu bizim Zahir Hoca'ya..." diye başlayarak basıyor kalayı.

O arada Cavit Yamaç Adana'da bir günlük gazetenin yazı işleri müdürlüğünü alıp aramızdan ayrılmış, derginin başına Oktay geçmişti. Tam anımsayamıyorum, Özdemir, Oktay'ın döneminde karışmıştı aramıza galiba. Sanıyorum Fakülte'de (Hukuk'ta) karşılaşmışlar, tanışmışlar. Oktay alıp getirmişti Servetifünun'a. Sözcüğün tam anlamıyla tatlı, şirin bir çocuktu. Bol bol espriler yapar, şen kahkahalar atar, sözcük oyunları ile hepimizi kırar geçirirdi. Aramıza katılır katılmaz da ilk şiiri yayımlanacağı zaman ismi sorun olmuştu. Daha önce bir iki amatörce şiir denemesinde Özden mi, Özdem mi öyle bir soyadı kullanmıştı imzasında. Oktay bu soyadını beğenmemiş, "Ne oluyoruz yani? Özden, Özdem, Özdemir.. Öz, Öz, Öz... Değiştirelim adını" demişti. Konuyu hemen de gündeme getirmiştik.

Tartışma, gürültü patırtı derken Vaftiz Babalığımızı yaptık. İmza olarak "Özdemir Arun"da karar kıldık. Üstelik Özdemir'in gerçek soyadı idi Arun, iyi bir iş yaptığımıza inanarak okey'i bastırmıştık. Fakat, tesadüf, o sayıya sadece ve sadece üç şiir giriyordu. Biri benim, biri Özdemir'in, biri de Esat'ın. Dergi basılınca ne görelim: Hayli iri puntolarla,

üçümüzün isimleri kapakta alt alta sıralanmış: Kenan Harun, Esat Sadun, Özdemir Arun... Durumu o zaman fark ettik: İsimlerin üçü de un'la, run'la bitiyordu. Aldı mı bizi bir telaş! Şaka ile karışık tabii. Hececi hasımlarımızın eline yeni bir koz vermiş olmuyor muyduk? Adamlar kalkıp da "Bakın bunlar veznin, kafiyenin aleyhinde bulunuyorlar ama isimleri bile kafiyeli" demezler miydi?

Güya biz modern şiiri savunuyor, hececilerin ölçülü-biçili mısra anlayışlarına karşı çıkıyorduk, nasıl böyle yapabilirdik? Hemen kafa kafaya verdik, isimlerdeki bu "uyum"u ortadan kaldırmayı kararlaştırdık. Ama ben hemen itiraz ettim. İsmimi değiştiremeyeceğimi söyledim. Gerçi "Harun" soyadım değildi, babamın adı idi ama iki yıldan beri şiirlerimde, yazılarımda onu kullanıyordum. O zamanki soyadım "Soran" ismimle kafiyeli düştüğü için baştan beni sarmamış, eski usul, baba adını soyadı gibi kullanmıştım. Öyle gidiyordu. Esat, "Sadun"u arada kaynatma formülü önerdi, soyadını ekleyince imzası "Esat Sadun Sümer" oldu. Özdemir de soyadından vazgeçip baba adı Asaf'ı daha "şairce" bulduğunu belirterek "Özdemir Asaf"ta karar kıldı.

Bu önemli (!) problemi böylece kahkahalar, espriler arasında çözüme kavuşturduktan sonra Beyoğlu'na çıkıp Balıkpazarı'ndaki Cumhuriyet'te şarap kadehlerini tokuşturarak olayı kutladık. (Yoksa Saraçhane'deki, arada bir Neyzen Tevfik'le karşılaştığım küçük şaraphanede mi?)

Özdemir'den yukarıda söz ederken "tatlı, şirin" demiştim. Gerçekten de öyleydi. Aramızda kahkahası, esprisi en bol arkadaşımız oydu. Galatasaray Lisesi'nde okumuştu. Galiba da oradan mezun olmuştu. Hukuk'ta öğrenciydi. O zamanlar komünist bıyığı, faşist bıyığı diye bir ayrım yoktu ama Özdemir'in parlak sarı bıyıkları nerdeyse posbıyığa yaklaşacak derecede uzundu. Sarı saçları –yumuşaklığından olacak– sık sık kaşlarının üzerine düşerdi. "Dur, dur...", "Yapma yahu...", "Vallahi olmaz, öyle olmaz..." sık sık kullandığı deyimlerdi.

Bir şeyi ciddi ciddi, uzun uzun anlatıp sonunda bir cümle ile espriyi patlatıp kahkahalar atmak ve attırmak bayıldığı yöntemlerdendi. Hep güler, güldürürdü. Şiirlerini de bir iki mısralı, hap gibi kolayca yutuluveren esprilerden örmeyi pek severdi. Bir defasında "dünya kaçtı gözüme" diye tutturmuştu. Bu lafın etrafında bir yığın laflar üretiyor, ha babam konuşuyordu. Nihayet onu mısra yaptı, tek sözcüklük bir mısra da ekleyerek:

Dünya kaçtı gözüme
Taşıyacakmışım

diye şiir haline getirdi. Sonradan, yıllar sonra bu iki mısraya bir yerlerde

Dünya kaçtı gözüme
Çıkmaz

şekliyle rastladım. Pek çok şairimizin yıllar sonra bazı şiirlerinde –daha güzel oldu düşüncesiyle– yaptığı değişikliklerden biriydi bu. Ama ben ilk şeklini daha çok sevmiştim doğrusu.

Esprileri hep şiir havası taşır, yukardaki mısrada belirttiğim gibi pek çoklarını sonradan şiir yapardı. Çokluk konuşa konuşa yazardı bu tür şiirlerini. Önceleri söyler, aramızda bol bol tekrarlar, sonunda şiir haline getirirdi. Hoşlandığımızı gördükçe de coşar, yeni yeni espriler, mısralar yaratırdı. Bayılırdı esprili konuşmaya. Çok da tatlı konuşurdu. "R"leri "ğ" diye telaffuz ederdi. Biz önceleri Galatasaraylı olduğu için Fransızca konuşma alışkanlığından böyle oluyor diye düşünmüştük. Tabii kendisine bir şey de söylememiştik. Sanırım o sıralar –en azından– kendisi bunun pek farkında değildi.

Bir kıza sevdalıydı (Hangimiz değildik!). Problemli bir aşktı ama. Şimdi ayrıntılarını, hatta adını bile anımsayamıyorum ama, ailesi kızı vermek istemiyor muydu, neydi; öyle bir şey. Özdemir'cik oflayıp pofluyordu boyuna bu yüzden. İçip içip şiirler okuyordu. O kız sonra karısı oldu.

İçimizde paraca pek sıkıntısı olmayanlar Oktay'la oydu galiba. Oktay'ı bir küçük burjuva ailenin çocuğu sayardık. Kızdırmak için kendisine öyle derdik. Varlıklı (ca, en azından) bir anneciği olduğunu biliyorum. Gani gani rahmet olsun, birkaç defa evlerinde, sofralarında da bulundum. Oktay'ı parasız koymazdı hiç. Zaten Oktay da çocuk dergilerine ufak tefek telif-tercüme hikâyeler verir, oralardan da üç beş kuruş alırdı.

Bazı günler "Doktor" dediğimiz Tıp öğrencisi arkadaşımız Edip'le (Köknel) birlikte Türkiye Yayınevi'nin yolunu tutarlar, dönüşlerinde bizlere de bir şeyler ısmarlardı, aldıkları telif-tercüme ücretleriyle. Özdemir de, Oktay gibi, "ailevi durum"u iyi edebiyatçılar faslındandı. Cebi her zaman paralı olduğu için "rahat"tı da. Bir de ayakkabı hikâyesi var, anlatayım.

O zamanlar ayakkabı diye ayaklarımıza geçirdiğimiz nesneler böyle pahalı değildi. Bugün [bu unutulmuş yazının kaleme alındığı 1980'lerde] iki bin, üç bin liralık etiketlerle dolu Beyoğlu vitrinlerinde o yıllarda iki liraya, üç liraya ayakkabılar satılırdı. Daha da fiyakalıları ise beş on liradan fazla değildi. (Bugünün rakamlarını sormayın, tabii...) Özdemir bir gün matbaaya gayet şık bir pabuçla gelmişti. Nasıl bir vesile ile olmuştu, aklımda kalmamış, ayakkabısını peşin para ile 75 liraya ve ısmarlama yaptırdığını söylemişti. (Ismarlama, o zamanlar kalite de ifade ederdi.) Ağızlarımızdan bir hayret ıslığı çıktığını görünce de, o daimi espritüel haliyle bir kahkaha daha atmış,

"Ne yapalım, arkadaş, ben beş liraya ayakkabı giyecek kadar zengin değilim" demişti. Hani, ucuz ayakkabının çabuk eskiyeceğini, kendisininkinin ise yıllarca dayanarak daha ucuza geleceğini söylemek istemişti.

(.....)

KENAN HARUN

Kitaplık, Edebiyatımızda 1940'lar, Sayı: 133 / Aralık 2009

ŞİİRDE ESPRİ

Ölebilirim genç yaşımda
En güzel şiirlerimi söylemeden götürebilirim.
Şimdi kavak yelleri esiyorken başımda
Sevgilim, seni bir akşamüstü düşündürebilirim.

Evet böyle demişti uzun yıllar önce. Edebiyat matinelerinin en aranan şairi olduğu demlerde. Dediği çıktı. İşte şimdi yıllar sonra tüm dostlarını düşündürüyor yine genç sayılacak ölümüyle. Ama hiç değilse, arada en güzel şiirlerini söylemiş olarak...

Bazı kimselerin şairliği ilk bakışta görünümlerinden okunamaz. Sait Faik beni Sabahattin Kudret'le ilk tanıştırdığında, "Banka şefine benzer ama, şairdir," demişti. Özdemir Asaf ise şairden başka hiçbir şeye benzetilemezdi. Sade, onun son yıllardaki kır saçlı ve sakallı, çökük avurtlu, zayıf vücudunun üzerinden dökülen bol "cape"lı ve uzun kaşkollu imajını kastetmiyorum. Gençliğinden beri bakışından, duruşundan, yürüyüşünden ve özellikle düşünüşünden, özgür, bohem, şair kişiliği kolaylıkla okunurdu.

Bir kere özel yaşamında büyük kalabalığın uyduğu düzene uymamaktan adeta zevk alırdı. Gönlünce yaşardı, istediği zaman istediği kadar çalışarak, keyfince yiyerek ve içerek kimseye hesap verme zorunluğu duymadan, alabildiğine hür ve azat... Bu arada kimseye zarar vermeden, kimseyi rahatsız etmeden. Böylesine köklü bir İstanbul efendisi terbiyesi hücrelerine işlemişti. Onun kadar edepli içen, içtiği halde nezaketini, akıl ölçüsünü bir an yitirmeyen başka insan tanımadım. Nezaket, Özdemir'in bir takısı değil, özü idi.

Onu hastanede Dr. Şendoğan'ın bölümünde son ziyaretimde zor konuşuyordu. Konuştuğunu ancak kızı Seda anlayıp açıklıyordu. Ayrılırken, "Bana bir emrin var mı?" diye sorduğumda, kızının aracılığına gerek bırakmayan, tane tane bir vurgulama ile, "Estağfurullah" deyişi hala kulaklarımda.

İşte Özdemir Asaf, her şeyden önce bu ince terbiye kalıtımının son örneklerinden biriydi. Onu niteleyen bir meziyet incelikse, bir başkası da spritüelliği idi. Ama inceliği bu özelliğine de sindiği için esprileri hiçbir zaman harcayıcı olmazdı. Hem atılgan, hem çekingen, hem cesur, hem ölçülü, hem içinden geldiği gibi zorlamasız, hem de karşısındakini kollayan bir tutumdu bu. Cümlelerinin tınısı bile bu söylediğim özellikleri yansıtırdı.

Esprisini ölümle başbaşa kaldığı o son döneminde bile yitirmemişti. Yanımda, bana son anda katılıp gelen Yaşar Kemal'i görünce bizim anlayamadığımız bir şeyler mırıldandı. Kızı Seda, gülümsüyordu. "Sendika ilgilenmeye başladı ise durum fena" diyormuş. Yaşar'ı hala Yazarlar Sendikası Başkanı sanıyar olacaktı. Bu kara mizah esprisi, onun mizalı damarını o anda bile yitirmediğini gösteriyordu.

Özdemir Asaf, Türk şiirine kendine özgü bir yenilik getirdi. Alışılanı aşmak, sözcükler arasındaki mantıklı bağlantıları koparmak, onları yeni, beklenmedik bileşimler ve imajlar içinde vermek isterdi. Rahmetli Necatigil'in deyimiyle, "Şiirin ortak anlayışından ayrı özel bir dil kullanır, çekişmeli oyunlu bir mantık düzeninde mısra sayısını çok kere en aza indirdiği de olur"du. İki mısralık şiirlerinin çokluğu, özdeyiş türünü çok sevişi de, en az lafla, en spritüeli verme kıvraklığının ürünleridir. Üşengeç zihinlerin bu kısa formu kolay akılda tutması olasılığı şiirlerinin kulaktan kulağa yayılmasını isteyen Özdemir'in ayrıca çok hoşuna gidiyor olmalı idi

Uyku Düşmanı

Doktorlar Boris Vian'a kalp hastası olduğunu ve kırk yaşına gelmeden öleceğini söyledikleri zaman genç yazar oturup hesap etmişti, "Uykuya harcanan zamanları uyanık geçirirsem, kalan ömrümü iki misline çıkarmış olurum" diye. Ve gündüz gibi geceye de hakkını vermek için gece kulüplerinden çıkmaz olmuştu. Şu son hastalık hariç yaşamı boyunca herkesten güçlü ve sağlıklı olan Özdemir'in hiç de Vian'ınki gibi bir acelesi de yokken, gençliğinden beri uyku düşmanı olması onun bir başka benzersiz özelliğini oluştururdu.

Her çeşit kitap okumaya ve bu arada tıbbi yayınlara özel bir merakı vardı. Bunlardan kendine göre doktorların bile çıkaramadığı yeni ahkarnlar çıkarmakta da üstüne yoktu. Her an uyanık zekasına ve doymak bilmez yaşam açlığına da yatkın gelen bu uykusuz rejimi fazla gıda ile telafi ettiği kanısında idi. Metabolizması çok hızlı işliyor olmalı idi ki, pehlivanların bile yiyemeyeceği bu yüklü gıda rejimi onu bir dirhem dahi şişmanlatmaz, sırım gibi incecik formunda ve çevik tutardı.

İçki konusunda da kendine göre teorileri vardı. Eski Kulis'in barına çoğu zaman kapı dibinde sırtı kapıya dönük oturur. yavaş yavaş mezelerini yer, içkisini son derecede ağır bir tempo ile yudumlardı. İşle ev arası oraya kaçamak uğramış kılıbık içkiseverler ve saatin birinde gözleri ufalıp esnemeye başlayan, sözümona bohemler evlerinin yolunu tutarken o ikiden sonra bar değiştiren ehli ahengin gelişini gözleyerek bir ara yalnız kalır, ama bir maraton yarışçısınınki gibi uzun mesafeye göre ayarlanmış temkinli temposuna hiç halel getirmeden onları beklerdi.

Onlar gelir, içer, sızarlar, ondan sonra birkaç posta daha değişir, ama beyaz peynirin meslonini ile, alkolün zehirini yine kendi kanısına göre dengeleştirdiğine inanan Özdemir Asaf sabaha doğru da hala dimdik, hala pırıl pırıl esprileri ile, hala uyanık ve güleç içkisini yavaş yavaş yudumlardı. Sonra Jorj'a veda edip çıkar, araba vapuru ile Çamlıca'daki evine gider. Işığını yakar, okuyacaklarını okumaya yahut yazacaklarını yazmaya başlardı Gücüne, aklına, kendi yaşam reçetelerine güvenip genel sağlık kurallarına adeta meydan okur bir hali vardı.

Rahmetli Bedri Rahmi Eyuboğlu ve birkaç başka dost, onun bu gelişigüzel doludizgin üslubuna uyup aralık ayında Kalamış'ta bir gece yarısı yarı belimize kadar denize girdiğimizi, sonra Moda Parkında çift kale futbol oynadığımızı, Erdem Buri'yi uyandırıp onda çorba, Adnan Benk'i uyandırıp onlarda da sabah kahvaltısı ettiğimizi unutmam. Onlar da bir günlermiş. Şimdi bana ne kadar uzak geliyor.

Dün Aşiyan'a bıraktığımız Özdemir Asaf kısa yaşamında hiç değilse istediği gibi yaşamış olmanın mutluluğunu bol bol tattı. Hiçbir zaman sert, sivri çıkışları olmadı. Kimseyi kırmadı. Yumuşak ve efendi karakteri ile çevresinde hep sempatik ve içten bir hava yarattı. Sonunda o çok sevdiği yaşamın zorunlu bir ucu olan ölüme de uyku içinde adeta farkına varmadan ulaştı. Bunları bir avuntu saymaktan başka elden ne gelir?

Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil,
Düzyazıları - 04, S. 264-267

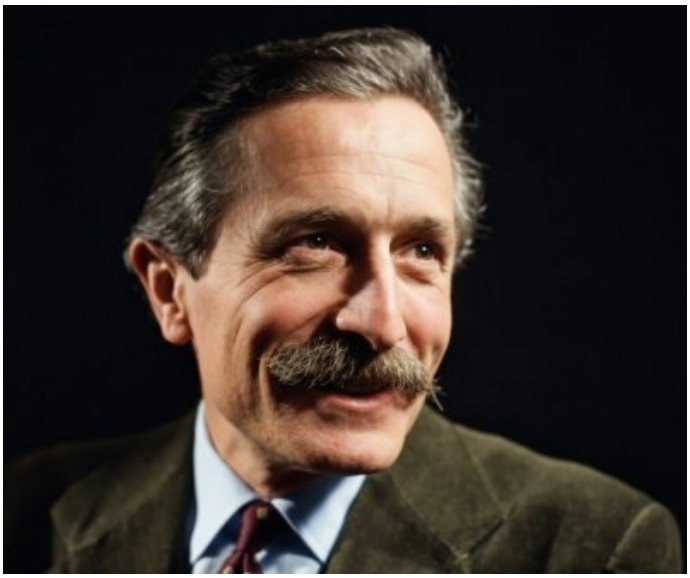

TÜRK ŞİİRİNİN ÖZGÜN CAMBAZI

70'lerin ortası. Beyoğlu'ndasanatçıların gittiği barlar sırayla birbirinden iki saat sonra kapanırdı. Küçük Sahne'nin altındaki Kulis Bar kapanınca, Yeni Melek Sineması'nın yanında, üç basamakla inilen Papirüs'e geçilirdi. Orası kapanınca, geceye devam etmek isteyen azınlık Fransız Konsolosluğu'nun berisinden Tarlabaşı'na ulaşan sokakta, gene üç basamakla inilen Fuaye Adnan'ın barına yönelirdi. Bu azınlık içindeydim.

Fuaye Adnan, piyanoda Altan İrtel, kemanda Fransız Nuri'den oluşan orkestraya oraya gelen müzisyenlerin de zaman zaman katıldığı, cazcılar geldiğinde duvarda asılı nefesli sazları alıp doğaçlama yaptığı bir yerdi. Işıklandırma loştu. Bir köşede sadece 4 tabureli bar vardı.

Bir gece Özcan Özgür'le Kulis'i, Papirüs'ü kapattıktan sonra oraya gittik. Sabahın ön saatleri. Barın dördüncü duvar dibi taburesinde bir adam oturuyor. Bir elinde sigara, öbür elinde kalem, önünde kadehi, bir kâğıda bir şeyler yazıyor. Barı, adamın kadehine neredeyse bitişik küçük bir abajur aydınlatıyor. Bir satır yazıyor, kalemi bırakıp kadehi alıyor, bir fırt içiyor, kadehi bırakıp kalemi alıyor.

Altan İrtel piyanoda caza geçince kalemi, kadehi bırakıp piyanoya dönüyor, yüzünü görüyorum. Barı aydınlatan abajur arkasında kaldığı için yüzü karanlık top sakallı adamın, ama seçilmiyor değil. Özdemir

Asaf bu! Şiirlerine âşık olduğum adam. Türk şiirinin özgün cambazı. Yuvarlağın Köşeleri kitabı çok fazla okunmaktan eprimiş halde, ders kitaplarımın en üstünde dururdu, lisedeki kapaklı sıramda. Belki de o değil!

Yanımdan geçen patron Adnan'a;

– Bardaki adam Özdemir Asaf mı? diye soruyorum.

– Evet. diyor.

Yanına gidip tanışmak arzusuyla yanıp tutuşuyorum. Tereddüt ediyorum. Kısa sürdü tereddütüm. Kadehimde kalan şarabı dikledim. Birkaç saniye sonra da, kalemi bırakıp kadehi aldığında, kalkıp yanına gittim.

– Ben sizin hayranınızım. dedim. Kadehi bırakıp kaleme yönelirken kısa bir cümleyle uzaklaştırdı beni bardan.

– Ben de Galatasaraylıyım Özdemir Ağbi! anahtar cümlemi söyleyemeden, kös kös gelip oturdum, sızmış Özcan'ın yanına.

Şair şiir yazıyor, ben taciz ediyorum. Onu rahatsız ettiğim için çok üzüldüm. Bir kadeh şarap daha istedim. Bir sigara yaktım hayranlıkla izledim onu.

Bu yüzden birkaç yıl sonra, Gümüşsuyu'nda, Park Otel'in karşısındaki Park Kafeterya'da bir akşamüstü bardaki tek müşteri, âşık olduğum öbür şair Turgut Uyar'ı görünce, bardaki öbür müşteri olarak, ona 2 tabure uzaklıkta oturmama rağmen kendisine hayranlığımı belirtemedim. Çünkü elinde bir kalem, önünde bir kâğıt ve kadehi vardı. Buna üzülürken, Özdemir Asaf'la tanışmış olduğuma sevindim. Çünkü onunla tanıştım. Aramızda bir diyalog oldu.

Bana:

– Siktiğ git! dedi.

Aramızdan ayrılışından iki yıl sonra tanıştık yazdığı, bizden gizli kalmış, yayınlanmamış şiirleriyle. Bu kez bir taşlama ustası ve epigramlarla çıktı karşımıza cambaz;

Kürsüye çıkmana gerek yoktu
Ne olduysa senin yüzünden oldu
Berbad ettin oturumun sonunu
Ne bir şey diyen vardı sana
Ne de bir soran oldu
Başkan diyeceklerdi partinin içinde
Bakan olamayacakken başbakan oldu.

88 yılı haziranı, Ankara'da Ferhangi Şeyler turnesi bitti, İzmir'de sürecek. Arada bir gün boşluk var. Sinir bozucu başkentten, huzur verici İzmir'e bir an önce kavuşmak için sabah ilk uçakla gideceğim. Sabahın körü ulaştım havalimanına. Oradaki kitapçının vitrininde bir kitap gördüm: ÖZDEMİR ASAF'ça. Niye böyle bir kitaptan haberim yok? Vitrinde olduğuna göre, yeni çıkmış. Kapakta başarılı çizilmiş bir Özdemir Asaf portresi. Çizerin imzasından kimliği çözülemiyor. Derhal almam gerekli! Ve fakat kitapçı kapalı, saat sabah sıfır altı. Kimi görevlilere kitapçının ne zaman açıldığını sordum.

– 8'de açılır! dediler.

Bir çekiçle vitrinin camını kırarak kitabı edinmek geçti aklımdan. Belki bu yüzden tutuklanabilirim ama nezarethanede kitabı okuyabilirim düşüncesine eriştim. Tutuklanırsam İzmir'de bilet almış izleyiciye ne denilecek? Ankara havalimanında sabah seher vakti kitapçının vitrinini kırarak kitap çalmaktan tutuklandığım için İzmir turnesinin iptal olduğu açıklanacak! Üstelik çantamda çekiç yok. Daha sakin düşünerek tanınıyor olmam sayesinde kimi görevlilere derdimi açıklayıp kitapçının anahtarının başka birinde olup olmadığını sordum.

İlgilendiler, anahtar bulundu, kitabı aldım, parası güvenliğe ödendi. Oturdum bara, sabahın yedisi, bir kadeh beyaz şarap söyledim, başladım okumaya. Kitaptaki çizim Gürdal Duyar'a ait. Şiirler değil bunlar, deftere yazdığı denemeler ve bir yandan hayatı hakkında hiçbir şey bilmediğim Özdemir Asaf'ın özgeçmişinin öyküsü.

Tüm dünyayı
Kucaklamak istedim;
Kollarım yetişmedi.

diye başlıyor kitap.

Hüzünleniyorum çünkü: Ah neden bunların da söyleniş biçimlerini bulamıyorum diye diye, istemeyerek yırtıp atıyorum onları. Demek ki diyorum kendi kendime. Daha işin hünerini çözebilecek kadar usta'laşmamışım.

Hiç yoktan iyi. Kendi kendinin çırağı olmak. diyor, feylesof usta.

İzmir'e doğru alçalmaya başladığımızda bitti kitap. Özdemir Asaf'la indik İzmir'e, bu kez Özdemir Asaf'ça.

Otuz dört yıl olmuş aramızdan ayrılalı
O mu aramızdan ayrıldı?
Biz mi aramızda ayrıldık?
Bana kalsa o bir yere gitmedi
Oturuyor Fuaye Adnan'ın barında
Bir güzel heykel gibi
Gidip öpmek istiyorum heykelin elini
Ya kalemi ya kadehi bıraktığında
Kimi şeyler yazarken ağlarım
Şu an olduğu gibi
İkibin on beş yılı
Eylül'ün yedisi.

FERHAN ŞENSOY

Bir Usta Bir Dünya: Özdemir Asaf, S. 7-9

Not: Bu e-kitap Şiir Parkı sitesi tarafından ticari olmayan kişisel kullanımınız için yayınlanmakta olup onu bilgisayarınıza indirebilirsiniz ancak kopyalanması, gerçek veya elektronik ortamlarda yayınlanması, dağıtılması, ya da satılması hususu Türkiye Cumhuriyeti yasaları ve uluslararası yasalarla korunmaktadır ve telif hakları temsilcisinin önceden yazılı iznini gerektirir.

www.siirparki.com